

- Σήμερα μαυρος οὐρανός, σήμερα μαύρη μέρα,
 σήμερα ὅλοι θλίβονται καὶ τὰ βουνὰ λυποῦνται,
 σήμερα ἔβαλαν βουλή οἱ ἄνομοι Ἑβραῖοι,
 οἱ ἄνομοι καὶ τὰ σκυλιὰ καὶ τρεῖς καταραμένοι,
 5 γιὰ νὰ σταυρώσουν τὸν Χριστὸ τῶν πάντων βασιλέα.
 Ὁ Κύριος ἠθέλησε νὰ μπῇ σὲ περιβόλι,
 νὰ λάβῃ δεῖπνον μυστικὸν γιὰ νὰ τὸν λάβουν ὅλοι
 κ' ἡ Παναγιά ἡ Δέσποινα καθοῦνταν μοναχὴ της,
 τὲς προσευχὲς της ἔκαμνε γιὰ τὸν μονογενῆ της,
 10 φωνὴ ἐξῆλθ' ἐξ οὐρανοῦ ἀπ' Ἀρχαγγέλου στόμα.
 «Σῶνουν, κερά μου, προσευχὲς, σῶνουν, κερά μ', μετάνοιες
 καὶ τὸν ἴον σου πιάσανε καὶ στὰ χαλκεῖα τὸν πᾶνε,
 σὰν κλέφτῃ τὸν ἐπιάσανε καὶ σὰν φονιὰ τὸν πᾶνε
 καὶ στοῦ Πιλάτου τίς αὐλὲς ἐκεῖ τὸν τυραννᾶνε».
 15 Κ' ἡ Παναγιά σὰν τ' ἄκουσέ ἔπεσε καὶ λιγώθη¹⁾,
 σταμνὶ νερό τὴν ρίξανε, τρεῖς κανιὰ μὲ μόσχο
 καὶ τρεῖς μὲ ροδόστομο γιὰ νὰ τὴν ἔλθ' ὁ νοῦς της.
 Καὶ σὰν τὴν ἦλθ' ὁ λογισμὸς καὶ σὰν τὴν ἦλθ' ὁ νοῦς της,
 ζητεῖ μαχαῖρι νὰ σφαγῇ, φωτιά νὰ πᾶγ' νὰ πέσῃ,
 20 ζητεῖ κρημνὸ νὰ κρημνισθῇ γιὰ τὸν μονογενῆ της.
 —Λάβε κερά μ', ὑπομονή, λάβε κερά μ', ἀνέσια.
 —Καὶ πῶς νὰ λάβω ὑπομονή, καὶ πῶς νὰ λάβω ἀνέσια,
 ἓνα ἴδον μονογενῆ καὶ κεῖνον σταυρωμένον;
 —"Αἴντε στήν Μάρθα καὶ στοῦ Λαζάρου μάννα
 25 καὶ στοῦ Ἰακώβου τὴν ἀδελφή, κ' οἱ τέσσαρες ἀντάμα
 πιάσαν τὸν δρόμο τὸ δρομὶ, δρομὶ τὸ μονοπάτι,
 τὸ μονοπάτι τίς ἔβγαλε στοῦ τσιγκενέ τὴν πόρτα.
 —Καλῶς τὰ φκιάνεις μάστορη, καλῶς τὰ πολεμάεις,
 γιὰ πές με, πές με μάστορη, τί εἶν' αὐτὰ ποὺ κάνεις;
 30 νὰ ζήσουν τὰ παιδιὰ σου,
 νὰ ζήσῃ ἡ γυναῖκά σου καὶ ὅλη ἡ φαμιλιά σου.
 —Ἐνανε ἐπιάσανε ἐψέ, τὸν φκιάνω τὰ καρφιά του,
 οἱ Ὀβρηοὶ μὲ εἶπαν τέσσερα, κτυπῶ καὶ φκιάνω πέντε,
 τὰ δυὸ στὰ δύο πόδια του, τὰ δυὸ στὰ δύο του χέρια,
 35 τὸ τρίτο τὸ φαρμακερὸ ἀντίκρυ στήν καρδιά του.

1) Λιγοθύμισε.

(ἀνιδουτῇ)

- Μπρὲ τσιγκενὲ κατσίβελε ψωμί νὰ μὴ χορτάσης,
 μηδὲ ψωμί, μηδὲ φαγί, μηδὲ ξύλα στὸ ὀτζάκι σ'
 κι' ἀχλιά¹) ἀπὸ τὸ ὀτζάκι σου ποτὲ νὰ μὴ πετάξης.
 Πῆραν τὸν δρόμο τὸ δρομί, δρομί τὸ μονοπάτι,
 40 τὸ μονοπάτι τίς ἔβγαλε στοῦ μάστορη τὴν πόρτα.
 —Καλὴ σπερὴ σου μάστορη καὶ τί εἶν' ἐδῶ ποῦ κάνεις;
 —Οἱ Ὀβρηοὶ μὲ βάλανε σανίδια νὰ τίς κάνω.
 —Ἀνάθεμά σε μάστορη, τὸν λόγο ποῦ μὲ εἶπες,
 νὰ πελεκᾷς, νὰ πελεκᾷς καὶ πελεκοῦδια νὰ βγάξης
 45 καὶ μέσα στὴ σακκοῦλά σου παρὰ νὰ μὴ ποτάξης²).
 Πῆραν τὸν δρόμο τὸ δρομί, δρομί τὸ μονοπάτι,
 τὸ μονοπάτι τίς ἔβγαλε εἰς τοῦ ληστοῦ τὴν πόρτα
 κ' ἡ πόρτα ἀπ' τὸν φόβο τῆς ἀνοίγει μοναχὴ τῆς.
 Γυρίζ' καὶ βλέπ' τὸν γιόκα τῆς, θωρεῖ, δὲν τὸν γνωρίζει,
 50 γυρίζει βλέπ' ἀκόμα μιά, ὕστερα τὸν γνωρίζει.
 «Δόστε μαχαῖρι νὰ σφαγῶ, νὰ κόψω τὰ μαλλιά μου,
 δόστε σχοινὶ νὰ κρεμασθῶ γιὰ τὸν μοναχογιό μου,
 φερῆτε τὴν νεκρή μ' ποδιὰ τὰ αἶμα νὰ σφογγίσω,
 φερῆτε τὸν ὑγιόκα μου νὰ τὸν γλυκοφιλήσω.»
 55—Ἄϊντε μάννα μ', στὸ σπίτι σου καὶ στὸ νοικοκυριό σου.
 ἐσὺ μάννα μου, σὰ σφαγεῖς θὰ σφάζοντ' οἱ μάννες ὅλες,
 ἐσὺ μάννα μου, κι' ἀν' πνιγῆς θὰ πνίγνται οἱ μάννες ὅλες.
 Πάρε κρασί μέσ' τὸ γυαλί κι' ἀφράτο παξιμάδι,
 παρηγοριά μαννοῦλά μου, παρηγοριά στίς μάννες.
 60 Ὅταν θὰ χτυποῦνε οἱ ἐκκλησιῆς καὶ ψέλνουν οἱ παπάδες
 τότε καὶ σὺ μαννοῦλα μου, νῶχης χαρὲς μεγάλες.

401 *)

Τζετώ.

Ἡ Παναγία κ' οἱ ψυχές.

- Δός με, υἱέ μου τὰ κλειδιά, κλειδιά τοῦ παραδείσου
 νὰ πᾶ νὰ περπατήσω.
 —Φέρτε τὰ ἔρμα τὰ κλειδιά, κλειδιά τοῦ παραδείσου
 ν' ἀνοίξω τὸν παράδεισο κομμάτ' νὰ συργανίσω.
 5 Βλέπει τὸν Ἄδη πῶρχειται τὸν μαῦρο καβαλάρη
 βαστάει τοὺς νιούς ἀπ' τὰ μαλλιά, τίς γέρ' ἀπὸ τὸ χέρι
 καὶ τὰ μικρὰ παιδιὰ στὴ σέλα τ' κρεμασμένα

1) Στάχτη. —2) Ἀποκτᾶς.—*) «Θρακικά», Τόμ. Β', σελ. 147.

404
ραλλεία.
v. 241
'Ο ἄι Γιώργης τὴν παραμονὴ τῆς γιορτῆς του ἔβγαине ἀπὸ τὴν
εἰκόνα τ', ἔτρεχε μέσα στὰ χωράφια γιὰ νὰ μεγαλῶσνε τὰ σπαρτά
κ' ἔλεγε :

Σ' ἀφίνω γειᾶ ριζίτσα μου
καὶ στὸ καλὸ κορφίτσα μου.

Ameline

412

Σηλυβριά.

v. 246

Ἡ λυγερὴ καὶ τὸ Τουρκόπουλο.

- Ποιὸς εἶδε ἥλιο τὸ πρωί, ἀστρὶ τὸ μεσημέρι,
ποιὸς εἶδε τέτοια λυγερὴ νὰ φκιάνη τὸ φκισίδι;
Παρασκευὴ τὸ ἔφκιανε, Σαββάτο τελειώνει,
τὴν Κυριακὴ τὸ ἔβαλε στὴν ἐκκλησιὰ πηγαίνει.
- 5 "Ὅσ' ἄρχοντες τὴν εἶδανε, ὅλοι τὰ φέσια βγάλαν
κ' ἓνα παιδί Τουρκόπαιδο, ἓνα βασιλοπαῖδι
ἀγάπησε τὴν Χριστιανὴ καὶ θέλει νὰ τὴν πάρη.
Ἡ Χριστιανὴ σάν τ' ἄκουσε πῆρε βουνά καὶ πάει
βάζει τὸν ἥλιο πίσω της καὶ τὰ βουνά μπροστά της,
- 10 κι' ὁ Τοῦρκος ποὺ τὴν ἀγαπᾷ πέφτει τὸ καταπόδι.
Ἡ κόρη οὔτου ἔφευγε στὸν ἄι Γιώργη τάζει :
« Ἀἰ Γιώργη μ' Ἀρακλειανέ, ἀφέντη μ' καβαλάρη,
Ραγίσθηκαν τὰ μάρμαρα πῆραν τὴν κόρη μέσα.
- 15 Κι' ὁ Τοῦρκος ποὺ τὴν φύλαγε στὸν ἄι Γιώργη τάζει :
« Ὅσινε ἄι Γιώργη Ἀρακλειανέ, μεγάλο τ' ὄνομά σου,
νὰ φέρν' ἀμάξι τὸ κερί καὶ δύο ἀμάξια θυμιάμα
καὶ μὲ τὴν καραβόβαρκα θὰ κουβαλῶ τὸ λάδι,
- 20 θὰ σὲ καπνίσω μάλαμα, θὰ σ' ἀσημώσ' μ' ἀσημι
θὰ κάμω τὸ στεφάνι σου ὅλο μαργαριτάρι,
τὴν κόρη ποῦδα σήμερα ταῖρι νὰ τὴν ἐκάνω. »
Ἀνοίγουνε τὰ μάρμαρα, βγῆκ' ἡ κόρη ἐπάνω,
καὶ τὸ μικρὸ Τουρκόπουλο εὐθὺς τὴν ἀγκαλιάζει.

Παραλογές

412

Σηλυβριά.

Ἡ λυγερὴ καὶ τὸ Τουρκόπουλο.

- Ποιὸς εἶδε ἥλιο τὸ πρωί, ἀστρὶ τὸ μεσημέρι,
ποιὸς εἶδε τέτοια λυγερὴ νὰ φκιάνη τὸ φκισίδι;
Παρασκευὴ τὸ ἔφκιανε, Σαββάτο τελειώνει,
τὴν Κυριακὴ τὸ ἔβαλε στὴν ἐκκλησιὰ πηγαίνει.
- 5 "Ὅσ' ἄρχοντες τὴν εἶδανε, ὅλοι τὰ φέσια βγάλαν
κ' ἓνα παιδί Τουρκόπαιδο, ἓνα βασιλοπαῖδι
ἀγάπησε τὴν Χριστιανὴ καὶ θέλει νὰ τὴν πάρη.
Ἡ Χριστιανὴ σάν τ' ἄκουσε πῆρε βουνά καὶ πάει
βάζει τὸν ἥλιο πίσω της καὶ τὰ βουνά μπροστά της,
- 10 κι' ὁ Τοῦρκος ποὺ τὴν ἀγαπᾷ πέφτει τὸ καταπόδι.
Ἡ κόρη οὔτου ἔφευγε στὸν ἄι Γιώργη τάζει :
« Ἀἰ Γιώργη μ' Ἀρακλειανέ, ἀφέντη μ' καβαλάρη,
κρυψέ με, ἀπὸ τὸν Τοῦρκο νὰ σὲ πλέξω τὸ στεφάνι
μὲ τὸ μαργαριτάρι. »
Ραγίσθηκαν τὰ μάρμαρα πῆραν τὴν κόρη μέσα.
- 15 Κι' ὁ Τοῦρκος ποὺ τὴν φύλαγε στὸν ἄι Γιώργη τάζει :
« Ὅσινε ἄι Γιώργη Ἀρακλειανέ, μεγάλο τ' ὄνομά σου,
νὰ φέρν' ἀμάξι τὸ κερί καὶ δύο ἀμάξια θυμιάμα
καὶ μὲ τὴν καραβόβαρκα θὰ κουβαλῶ τὸ λάδι,
- 20 θὰ σὲ καπνίσω μάλαμα, θὰ σ' ἀσημώσ' μ' ἀσημι
θὰ κάμω τὸ στεφάνι σου ὅλο μαργαριτάρι,
τὴν κόρη ποῦδα σήμερα ταῖρι νὰ τὴν ἐκάνω. »
Ἀνοίγουνε τὰ μάρμαρα, βγῆκ' ἡ κόρη ἐπάνω,
καὶ τὸ μικρὸ Τουρκόπουλο εὐθὺς τὴν ἀγκαλιάζει.

ν. 256.7

- Ὁ κύρ Βοριάς παινεύτηκε καράβια νὰ χαλάση
 κι' ὅσα καράβια τ' ἄκουσαν στὸν ἄμμο τραβηχθῆκαν
 κ' ἓνα καράβι Κρητικὸ ψαρεύει καὶ δὲ μαΐνᾳρει.
 — Δὲν σὲ φοβοῦμαι κύρ Βοριά, ὅσο καὶ ἂν φορτσάρεις
 ἔχω καράβι πρὸντζινο, κι' ἄλμπουρο σιδερένιο,
 ἔχω καὶ τρία μουτσόπουλα ποὺ ξέρνε τοὺς ἄερες.
 τῶνα γνωρίζ' τὸν κύρ' Βοριά, τ' ἄλλο τὸν ντελὴ Νότο,
 τὸ τρίτο τὸ μικρότερο γνωρίζ' τὴν Τραμουντάνα.
 — Ἀνέβα μοῦτσε στὰ παννιά, δγέ τί ἀγέρας εἶναι.
 Ἀνέβαινε καὶ γέλαγε, κατέβαινε καὶ κλαίγει.
 — Τί ἔχεις μοῦτσέ μου καὶ κλαῖς καὶ βαριά ἀναστενάζεις;
 — Εἶδα τὴν πούλια ποὺ ἔστραψε στῆς Μπαρμπαραίδς τὰ μέρη,
 στῆς Πάτρας τ' ἀψηλὰ βουνὰ μαῦρο χαλάζι ρίχνει,
 Τὸ λόγο του δὲν τέλεψε καὶ πῆρε ἡ φουρτούννα,
 γιόμισ' ἡ θάλασσα παννιά τὸ πέλαγος κοράβια,
 κ' ἓνα μικρὸ μουτσόπουλο σαράντα ὄρες πλέχει
 κι' ἀπ' τὶς σαράντα κ' ὕστερα ψιλὴν φωνὴν ἐβγάλει.
 «Πάρε Βοριά τὰ ροῦχά μου καὶ πάντα στὴ νενέ μου,
 Παρασκευὴ νὰ μὴν τὰ πλύν' Σάββατο νὰ μὴν κλάψῃ,
 τὴν Κυριακὴ στὴν ἐκκλησιὰ λαμπάδα νὰ μ' ἀνάψῃ».

ν. 257

Τοῦ Ὀβρηίου ποῦ μετάνειωσε.

(Τῆς κουνίας)

- Καράβι τραβαλιάρισε στῆς Ἀττάλίας τὸ κανάλι,
 οὔτε μικρὸ ἦτανε οὔτε πολὺ μεγάλο,
 σαράντα δυὸ πηχῶν ἦτανε, ἐξήντα ναῦτες εἶχε,
 εἶχ' Ὀβρηὸ πρᾶγματεὺτ καὶ Τοῦρκο καπετάνιο,
 5 εἶχε καὶ τρία μουτσόπουλα ποὺ τὸν καιρὸ γνωρίζαν.
 τῶνα γνωρίζ' ἀπὸ ὀπερῆς τ' ἄλλο τὸ μεσονύχτι
 τὸ τρίτο τὸ πρῶτ' κοντὰ ὅταν θὰ ξημερώσει.
 Ὁ καπετάνιος φώναξε ἀπὸ τὴν κάμαρὴν του
 ἔβγα ἐσὺ μουτσόπουλο καὶ κύττα τὸν ἄερα.
 10 Παιχνογελῶντας ἔβγαίνε, κλαίγωντας κατεβαίνει
 κι' ὁ καπετάνιος φώναξε ἀπὸ τὴν κάμαρὴν του
 — Τί ἔχεις δι' μπερὲ μουτσόπουλο καὶ κάθεσαι καὶ κλαίγεις;
 — Δὲν ἔχ' ἀχεῖλι νὰ στὸ πῶ, γλώσσα νὰ στὸ μιλήσω,
 τρία σύννεφα ἔρχονται τὰ τρι' ἀράδα ἀράδα,
 15 τὸ ἓνα φέρνει τὴν βροχὴ καὶ τ' ἄλλο τὸ χαλάζι
 τὸ τρίτο τὸ φαρμακερὸ φέρνει τὴν Τραμουντάνα.
 Ἀκόμα λόγο ἔλεγε κι' ἀκόμα λόγο λέγει
 καὶ τὸ καράβ' κινδύνευε στὸ φοῦντο γιὰ νὰ πάῃ
 κι' ὁ καπετάνιος φώναξε 'πὸ μέσ' τὴν κάμαρὴν του.
 20 «Τάξτε Τοῦρκοι στὰ τζαμιά, Ρωμηοὶ στὰ μοναστήρια,
 τάξε καὶ σὺ σκύλ' Ὀβρηέ τὴν πίστη νὰ ἀλλάξης».
 «Θεέ μου, παῦσε τὸν καιρὸ, παῦσε καὶ τὸν ἄερα,
 νὰ βαπτιστῶ στὴν πίστη σου, ἐγὼ καὶ τὰ παιδιὰ μου.»
 Καὶ ὁ καιρὸς καταγάλιασε καὶ τὸ καράβι πάει.
 25 Σκύλ' Ὀβρηὸς μετάνειωσε τὴν πίστη δὲν ἀλλάζει

- 10 Κατέβηκε ὡς τὸ μισό πολὺ πικρά φωνάζει,
— Βγάλτε τὰ σάλια ἀπ' τὶς λαιμοί, ζουνάρια ἀπὸ τὶς μέσες,
ἐδῶ εἶναι τὰ φίδια ντυλιχτὰ καὶ ἔχιδνες πλεγμένες.»
— Ἐκεῖ ποὺ μπήκες Κωνσταντή, δὲν εἶναι γιὰ νὰ ἔβγης.
— Παιδιά, κι' ἂν πᾶτε στὸ χωριό, στὸ δόλιο τὸ βιλαέτι,

- καὶ τὸ καράβι κινδύνευε στὸ φοῦντο γιὰ νὰ πάη
κι' ὁ καπετάνιος φώναξε ἀπὸ τὴν κάμαρὴν του.
«Ἔβγα μικρὸ μουτσόπουλο καὶ κύττα τὸν ἄερα.»
Παιχνογελῶντας ἀνέβαινε, κλαίωντας κατεβαίνει
30 κι' ὁ καπετάνιος φώναζε ἀπὸ τὴν κάμαρὴν του,
— Τ' ἔχεις μικρὸ μουτσόπουλο καὶ κάθεσαι καὶ κλαίεις;
— Δὲν ἔχ' ἀχείλι νὰ σοῦ τὸ πῶ, γλῶσσα νὰ στὸ μιλῶσω,
τρία σύννεφα ἔρχονται τὰ τρι' ἀράδα ἀράδα,
τὸ ἕνα φέρνει τὴν βροχὴ καὶ τ' ἄλλο τὸ χαλάζι,
35 τὸ τρίτο τὸ φαρμακερὸ φέρνει τὴν Τραμουντάνα.
Γιομίζ' ἡ θάλασσα παννιά κι' ὁ ἄμμος παλληκάρια
καὶ τὸ μικρὸ μουτσόπουλο ἀνέβει στὸ τιμόνι.
Σαράντα μέρες ἔπλεξε ἐπάνω στὸ τιμόνι
κι' ἀπάνου στίς σαράντα δυὸ εἰς τὴν στεριά τὸ βγάζει.
40 Ψιλὴ φωνὴ ἐφώνασε, ψιλὴ φωνὴ φωνάζει
«Αἴντε φωνὴ στὴ μάννα μου, φωνὴ στὴν ἀδελφή μου,
ὁποῦ με καταράσθηκε τρεῖς φορές τὸν χρόνον·
ἢ μιὰ ἦτανε τοῦ Βαγγελισμοῦ κι' ἢ ἄλλ' Μεγάλῃ Πέμπτῃ
κι' ἢ ἄλλῃ τὴν Ἀνάστασιν με τὸ Χριστὸς Ἀνέστη.

Τοῦ Παύλου τὸ γιοφύρι.

- Ἀνάθεμα τὸν βασιλέ, τὸν πρῶτο τὸν βεζύρη,
ποῦ ἔδωσε τὴν ἄδεια νὰ στήσουνε γιοφύρι,
χίλιοι μαστόροι δουλεύανε, καὶ χίλιοι δυὸ καλφάδες,
τὴν μέρα τὸ ἐστήνανε, τὸ βράδυ ἐγκρεμοῦσε.
5 Κι' ἕνα πουλί, καλὸ πουλί, εἰς τὴν δεξιὰ καμάρα,
δὲν τραγουδοῦσε σὰν πουλί, μηδὲ σὰν χελιδόνι,
μόν' τραγουδοῦσε κ' ἔλεγε ἀνθρώπινο τραγούδι:
«Σὰν δὲν στοιχειῶστε ἄνθρωπο, καμάρα δὲ στεργιώνει,
στοιχειῶστε τὴν κερά Βδοκιά τοῦ Παύλου τὴν γυναῖκα.»
10—Σῦρε κάλφα, πρωτόκαλφα, σῦρε καὶ πᾶν' καὶ πέ το.
«Αἴντε καλὴ κερά Βδοκιά, ὁ Παῦλος σὲ γυρεύει.»
— Ἄν με γυρεύει γιὰ καλὸ νὰ βάλω τὰ καλὰ μου
κι' ἂν με γυρεύει γιὰ κακὸ νὰ βάλω τὰ μαῦρά μου.
— Γιὰ καλὸ καὶ γιὰ κακὸ ἄς εἶν' μ' αὐτὰ ποῦ εἶσαι.
15 Τὴν πῆρε καὶ τὴν πάγαινε καὶ στὸ γιοφύρ' τὴν πάγει.
«Καλὴ μέρα σας μαστόροι καὶ χίλιοι δυὸ καλφάδες,
τί ἔχεις, Παθλέ μου, καὶ κλαῖς βαριονεστενάζεις;»

Ἐγὼ εἰμ' ἓνα ὀρφανὸ παιδί, ἔχω καὶ χήρα μάννα
 κ' ἡ μάννα μου μὲ πούλησε σ' ἓνα καλὸ ἀφέντη,
 νὰ μαρμαρώνω τὶς αὐλές, νὰ ζωγραφίζω σκάλες
 κι' ἀφέντης μου βουλήθηκε νὰ στήσῃ μιὰ ταβέρνα.
 5 Ἐμένα βάζει πρώτονα νὰ σύρω τὸ ποτήρι,
 ἀπὸ τὸ πολὺ τὸ κέρασμα κι' ἀπὸ τὸ ψυχολόγι
 κοντύληξε τὸ χέρι μου κ' ἔπεσε τὸ ποτήρι.
 Οὔτε σὲ πέτρα βάρεσε οὔτε καὶ σὲ λιθάρι
 στῆς κόρης γόνα βάρεσε κ' ἔγινε χίλια κομμάτια.
 10 Κι' ἀφέντης μου μὲ κάκιωσε, γυρεύει νὰ μὲ πουλήσῃ.
 «Ἄφσε με ἀφέντη, ἄφσε με, κόμα δυὸ τρεῖς μερίτσες,
 τὶς δυὸ νὰ φάγω καὶ νὰ πιῶ καὶ μιὰ νὰ τραγουδήσω,
 πῶχω φίλοι καὶ δικοὶ νὰ παίξω νὰ γελάσω.
 Ἄν θέλεις χίλια δόσε με ἂν θέλεις δυὸ χιλιάδες.»

Μιὰ μάννα, μιὰ καλὸμάννα, πὸ τὶς καλὲς τὶς μάννες,
 ποὺ εἶχε τὶς ἑννιά ὕιοι τὴν Ἀρετὴ μονάχη,
 στὰ σκοτεινὰ τὴν ἔλουγε, στὰ σκοτεινὰ τὴν πλέχει
 καὶ εἰς τὸ ἡλιοβασίλεμα βάζει καὶ τὴν ἀλλάζει.
 5 Βάζει τὸν ἥλιο πρόσωπο καὶ τὸ φεγγάρι στήθη.
 Προξενητάδες ἔρχονται πὸ μακριὰ π' τὰ ξένα,
 ρωτοῦνε καὶ ζητᾶζουνε τὴν Ἀρετὴ νὰ πάρουν.
 Ὀκτώ ὕιοι δὲν τῷστρεξαν κι' ὁ Κωνσταντῆς τὸ στρέγει.
 «Δὸς τὴνα μάννα, δὸς τὴνα τὴν Ἀρετὴ στὰ ξένα
 10 καὶ γὼ ποὺ εἶμαι πρεματευτῆς νὰ πάγω νὰ κονεύω». Ἐδόσανε τὴν Ἀρετὴ στὰ μακριὰ στὰ ξένα.
 Ἦλθεν ὁ χρόνος δύστιχος καὶρος κατακαμένος,
 πεθάναν οἱ ἑννιά ὕιοι ἡ μάννα ψυχολόγῃ.
 «Ἀνάθεμά σε Κωνσταντῆ, τρεῖς κι' ἀνάθεμά σε
 15 ποὺ ἔδοκες τὴν Ἀρετὴ στὰ μακριὰ στὰ ξένα.»
 Τaráχθηκε ὁ Κωνσταντῆς πὸ μέσα τὸ μνημόρι
 κάνει τὴν πλάκα ἀλόγο, τὴν μαύρη γῆ καλτάκι!),
 πῆρε πηγαίν' στὴν Ἀρετὴ. Ἡ Ἀρετὴ χορεύει.
 «Γιὰ δές, γιὰ δές τὴν Ἀρετὴ ποὺ δὲ ξέρῃ νὰ χορέψῃ.»
 20—Ποιὸς εἶν' αὐτὸς ὁ διάβολος ἐμὲ ποὺ περιπαίζει;
 —Ἐγὼ δὲν εἶμαι διάβολος, οὔτε διαβόλου τέκνο,
 μόν' εἰμ' ὁ Κωνσταντῆνός σου, τ' ὀλόμικρό σ' ἀδέλφι.
 —Ἄν εἶσαι σὺ ὁ Κωνσταντῆνός μου τ' ὀλόμικρό μ' ἀδέλφι,
 ποῦ εἶναι τὸ μουστάκι σου; ποῦ εἶναι ἡ περτσιὰ σου;
 25—Δώδεκα χρόνια ἤμουνα στὴ φυλακὴ κλεισμένος,
 τώρα αἴντε νὰ πᾶμε σπῖτι μας, νὰ πᾶμε στὴ νενέ!) μας
 —Ἄν εἶναι γιὰ καλὸ, νὰ βάλω τὰ χρυσὰ μου
 κι' ἂν εἶναι γιὰ κακὸ νὰ βάλω τὰ μαυρὰ μου.
 —Καλλίτερα μπρὲ Ἀρετῇ, νὰ βάλῃς τὰ μαυρὰ σου,
 30 κι' ἡ Ἀρετῇ σὰν τ' ἄκουσε σὰν τὸ κερί ἐλυώθη.
 Πῆραν τὸν δρόμο κι' ἔρχονται,
 κ' ἓνα πουλί, καλὸ πουλί ἐκελαῖδοσε κ' ἔλεγε:
 «Εἶδατε κι' ἀκούσατε νὰ περπατῇ νεκρὸς μὲ τὸν γερόνα;
 —Γιὰ δγές, γιὰ δγές, βρὲ Κωνσταντῆ, τί λέγει τὸ πουλάκι;
 35—Πουλί εἶναι καὶ κελαῖδεϊ πουλί εἶναι καὶ ἄς λέγει.
 Τὴν πῆγε ὡς τὴν πόρτα της καὶ τὴν ἀφίν' καὶ λέγει:
 «Πήγαινε μέσσω Ἀρετῇ καὶ γὼ θὰ δέσ' τὸν μαυρο». Ἐλέπει τὴν πόρτα σφαλιχτή, σφικτὰ μανταλωμένη,
 βλέπει τὸν δρόμο της, χορτάρι φυτρωμένο
 40 καὶ τὰ παραθυράκια της σκουριά ἦταν φορτωμένα.
 Ἀγκάλισ' ἡ μάννα τὴν Ἀρετὴ καὶ πέθαναν κ' οἱ δύο.

μ' τὸ πητταροῦδι καὶ ριζ' το σὲ μιὰ ἄκρη ἴσως σὲ χρειασθεῖ· καὶ τῶρι ξανα-
νε στὴν πλώρη σὲ μιὰ ἄκρη.

Μολάρσανε καὶ πᾶνε, ἔτρεξαν σὲ πολίτεῖς καὶ λιμάνια, τὸ βασιλό-
πουλο ὅλο συλλογισμένο ἦτανε, μιὰ μέρα λέγει, παιδιὰ, δγιέτε ἐκεῖ στὴ
πλώρη εἴχαμε ἓνα πητταροῦδι τῆς Ξυλαγγελοῦς, ἂν βρίσκετε φέрте το.
Κόφτει τὸ πητταροῦδι γιὰ νὰ φάγη καὶ βρίσκει τὸ δαχτυλίδι τ' μέσα.

Μόλις τὸδε λέγει στοὺς ναῦτες, μπρός, πίσω στὴ πατρίδα, τὸ καράβι
μπῆκε στὸ λιμάνι, ἄρχισε νὰ κανονάρη καὶ κατάλαβε ἡ Ξυλαγγελοῦ ὅτι τὸ
βασιλόπουλο γύρσε πίσω.

Χαρὲς μεγάλες σ' ὅλο τὸ βασίλειο ποὺ ἦλθε τὸ βασιλόπουλο, ὅλοι με-
γάλοι καὶ μικροὶ πῆγανε στὸ καλῶς ὀρίστε.

Ὁ βασιλὲς κ' ἡ βασίλισσα ὁλόχαροι ἀγκάλιασαν τὸ βασιλόπουλο, τὸ
βασιλόπουλο δείχνει τὸ δαχτυλίδι τ' καὶ λέγει πῶς τῶρε μέσα στὸ πηττα-
ροῦδι ποὺ ἔκαμε ἡ Ξυλαγγελοῦ.

Νὰ τὴ φωνάξουμε λέγ' ἡ βασίλισσα. Ἡ Ξυλαγγελοῦ πηγαίνει ὅπως
ἦτανε πάντοτε μέσα στὸ σανιδένιο ντολάκι, μόνε τὸ κεφάλι δὲν εἶχε φα-
κιολισμένο ὅπως ἄλλοτε, τὸ χτένισε ὅπως τις τρεῖς φορές ποὺ πῆγε στὴν
ἐκκλησία, καὶ τὸ πρόσωπό της ἔλαμπε ἀπὸ εὐμορφιά.

Τὴν εἶδανε καὶ σάστισαν.

Τὸ βασιλόπουλο παίρνει τὸ σπαθί τ' καὶ μὲ προσοχὴ κόφτει τῶνα
φτερό, κόφτει τ' ἄλλο φτερό, σχίζει τὸ μεσὸ μπροστινὸ σανίδι τοῦ ντο-
λαπιοῦ καὶ φαίνεται ὁλόκληρη ἡ βασιλοπούλα μὲ τὴ φορεσιὰ τὸν οὐρανὸ
μὲ τ' ἄστρα.

Ἡ βασίλισσα τὴν ἀγκαλιάζει καὶ τὴ φιλεῖ, σὺ εἶσαι ἡ βασιλοπούλα
ποὺ μᾶς παίδεψες τόσο καιρὸ; ὁ βασιλὲς τὴ φιλεῖ καὶ λέγει τώρα θὰ γίνεις
κ' ἡ χαρά. Ἐκαμαν γάμους καὶ χαρὲς καὶ μεγάλες πασχαλιές, βάσταξ' ἡ
χαρὰ σαράντα μέρες καὶ σαράντα νύχτες καὶ ζοῦνε κεῖνοι καλὰ καὶ μεῖς
καλλίτερα.

10) Ἡ Σταχοπέπελη.

Κόκκινη κλωστή κλωσμένη
στὴν ἀνέμη ντυλιγμένη,
δῶσ' της κλωτσο νὰ γυρίση,
παραμύθι ν' ἀρχηνίση
καὶ τὴν καλὴ μας συντροφιά
νὰ τὴν καλησπερίση.

Ἀρχὴ τοῦ παραμυθιοῦ καλὴ σπέρα σας. Μιὰ φορὰ κι' ἓνα καιρὸ
ἦτανε μιὰ γρηὰ κ' εἶχε τρεῖς θυγατέρες, κάθονταν στὸ πατερό κ' ἔγνε-

Ἡράκλειο.

Ἡράκλειο
Ἡράκλειο. Σαραντὶ
«Θρακικὴ Λογία»
τ. 25. 1941
π. 95-99

θαν μαλλί κ' εἶπανε, ὅποιανης κλωστή κοπεῖ θὰ τήνε σφάζουμε. Κόπηκε μιὰ φορὰ τῆς μάννας τους, τὸ σχώρεσαν, τῇ δεύτερῃ πάλι, τὴν τρίτῃ εἶπανε οἱ δυὸ μεγάλες νὰ τὴ σφάζουμε· ἡ μικρὴ θυγατέρα ποὺ τὴν ἔλεγαν Σταχτοπέπελη γιατί κάθονταν πλάγι στὸ μαγκάλι δὲν ἤθελε, οἱ μεγάλες δὲν τὴν ἄκουσαν καὶ τὴν ἔσφαξαν.

Ἡ Σταχτοπέπελη τὴν ἔθαψε κάτ' ἀπὸ τὴ σκάλα, κάθε μέρα τὴν ἔκλαιγε, τὴ θύμιαζε κι' ἔκαιγε τὸ καντήλι της πάν' ἀπ' τὸ μνήμα, σιτὸν ὕπνο ἔβλεπε τὴ μάννα της ποὺ τὴν ἔδινε πολλὲς εὐχὲς καὶ στίς ἄλλες δύο κατάρες. Στίς σαράντα μέρες, κεῖ ποὺ θύμιαζε εἶδε τρία καρύδια, τᾶσπασε καὶ τὸ κάθε καρύδι εἶχε καὶ μιὰ φορεσιά, τὸ ἓνα εἶχε τὸν οὐρανὸ μὲ τ' ἄστρα, τ' ἄλλο τὸν κάμπο μὲ τὰ λουλούδια καὶ τ' ἄλλο τὴ θάλασσα μὲ τὰ ψάρια κι' ἓνα χρυσᾷ παπούτσια.

Τὴν Κυριακὴ πῆγανε οἱ ἀδελφές της στὴν ἐκκλησίαν, ἡ Σταχτοπέπελη ἔσπασε τὸ ἓνα καρύδι κι' ἔβαλε τὴ φορεσίαν τὸν κάμπο μὲ τὰ λουλούδια, τὰ χρυσᾷ παπούτσια καὶ πῆγε στὴν ἐκκλησίαν. Σὰν μπῆκε μέσα ἔλαμψε ὁ κόσμος, ἔκαμε τὸ σταυρὸ της, μοίρασε στίς φτωχοὶ ἀπὸνα φλουρί, μόνε στίς ἀδελφές της ἔδωσε ἀπὸ μισό. Ὁ βασιλεὺς σὰν τὴν εἶδε τρελάθηκε ἀπὸ τὴν ὁμορφίαν της. Ἡ Σταχτοπέπελη γλήγορα, γλήγορα φεύγει, πᾶγει στὸ σπίτι βγάζ' τὴ φορεσίαν τὸν κάμπο μὲ τὰ λουλούδια καὶ κάθεται πάλι κοντὰ στὸ μαγκάλι κι' ἄρχισε νὰ σκαλίστῃ στάχτη. Σὰν ἤρτανε οἱ ἀδελφές της ἀπὸ τὴν ἐκκλησίαν τὴν εἶπανε, στὴν ἐκκλησίαν ἦρτε μιὰ ὁμορφὴ βασιλοπούλα, φοροῦσε χρυσᾷ ροῦχα τὸν κάμπο μὲ τὰ λουλούδια καὶ μοίρασε στίς φτωχοὶ ἀπὸνα φλουρί καὶ μᾶς μᾶς ἔδωκε ἀπὸ μισό, καὶ μεῖς φτωχὰ κορίτσια δὲν εἴμαστε, ἂν εἴρχουσαν θ' ἄδινε καὶ σένα.

Ἡ Σταχτοπέπελη ἔλεγε, δὲ θέλω γὼ φλουριά, κλαίγω τὴ μαννούλα μ' ποὺ τὴ σφάζατε ἄδικα.

Ἀμα ἦρτε ἡ Κυριακὴ τὴ λένε οἱ ἀδελφές της, αἶντε Σταχτοπέπελη νὰ πᾶμε στὴν ἐκκλησίαν.

—Γὼ δὲν παγαίνω, πάντε σεῖς.

Ἐφυγαν, ἡ Σταχτοπέπελη ἔσπασε τ' ἄλλο καρύδι κι' ἔβαλε τὴ φορεσίαν τὴ θάλασσα μὲ τὰ ψάρια, τὰ χρυσᾷ παπούτσια καὶ πῆγε στὴν ἐκκλησίαν. Ἐλαμψ' πάλι ὁ κόσμος, μοίρασε φλουριά, θέλεσε ὁ βασιλεὺς νὰ τὴν πιάσ', δὲ μπόρεσε, κείν' ἔφυγε γλήγορα, ἄλλαξε τὰ ροῦχα καὶ κάθισε κοντὰ στὸ μαγκάλι.

Σὰν ἦλθαν κ' οἱ ἀδελφές της τὴν εἶπαν, ἦρτε πάλι ἡ βασιλοπούλα καὶ φοροῦσε τὴ θάλασσα μὲ τὰ ψάρια, θέλεσε ὁ βασιλεὺς νὰ τὴν πιάσ' κεῖ ποὺ μοίραζε τὰ φλουριά, μὰ κείν' ἔφευγε, ἐμᾶς δὲ πρόκαμε νὰ μᾶς δόκη.

Σὰν ἦρθ' ἡ ἄλλη Κυριακὴ οἱ ἀδελφές εἶπαν πάλι στὴ Σταχτοπέπελη νὰ πᾶνε στὴν ἐκκλησίαν νὰ δῇ καὶ τὴ βασιλοπούλα ποὺ μοιράζ' τὰ φλουριά.

—Γὼ δὲν ἔρχουμαι, τί νὰ τὴν κάμω τὴ βασιλοπούλα, κυττάζω τὴ λύπη μ' ποὺ ἄδικα σφάζατε τὴ μητέρα μας.

Μόλις ἔφυγαν ἡ Σταχτοπέπελη ἔβαλε τὴ φορεσιὰ τὸν οὐρανὸ μὲ τ' ἄστρα καὶ πῆγε στὴν ἐκκλησία, ὅλος ὁ κόσμος θαύμαζε τὴν ἐμορφιά της, μοίρασε πάλι φλουριά· ἀπ' τὴ βιασύνη ἔπεσε τὸ χρυσὸ παπούτσι μέσα στὴ γούρνα τὸ νερό, πῆγαν τοῦ βασιλῆ τ' ἄλλα νὰ πιοῦνε νερό, ταράζονταν καὶ δὲν ἔπιναν, σκύφτ' ὁ βασιλῆς κ' εἶδε ἓνα χρυσὸ παπούτσι, τὸ πῆρε κ' ἔδωσε διαταγὴ νὰ πᾶνε ὅλα τὰ κορίτσια τῆς πολιτείας καὶ σ' ὅποιο ἔρτη θὰ τὸ πάρει γυναικὰ τ'¹⁾.

Πῆγαν ὅλα τὰ κορίτσια, πῆγαν κι' οἱ ἀδελφές τῆς Σταχτοπέπελης, σὲ κανένα πόδι δὲ ταίριαξε, ὁ βασιλῆς στεναχωρέθηκε ποὺ δὲν ἦρε ποικανῆς ἦτανε, πῆγε στῆς Σταχτοπέπελης τὸ σπίτι καὶ λέγ' στίς ἀδελφές της, εἴχατε κόμα μιὰ ἀδελφή τί ἔγινε;

—Πέθανε, καιρὸς πολὺς πέρασε πὸ τότε.

Τὴ Σταχτοπέπελη γιὰ νὰ μὴ τὴ δγῇ ὁ βασιλῆς τὴν ἔκρυψαν πὸ κατ' τὸ κοφίνι, ὁ βασιλῆς κάθισε πᾶν' στὸ κοφίνι κ' ἡ Σταχτοπέπελη τὸν τσίμπησε. Σκώθηκε ὁ βασιλῆς καὶ λέγ' τί εἶναι καὶ μὲ τσίμπησε;

—Δὲν εἶνε τίποτα βασιλέ μας, μιὰ κατὰ ²⁾ ἔχμε πὸ κατ'.

Κάθισε ὁ βασιλῆς, πάλι τὸν τσίμπᾷ, δὶν μιὰ τὸ κοφίνι καὶ βλέπ' τὴ Σταχτοπέπελη, βγάζ' ἀπὸ τὴ τσέπη τ' τὸ χρυσὸ παπούτσι τὴν ἦρτε ἴσια ἴσια. Τότε διάταξε κ' ἔκαμαν μεγάλες ἐτοιμασίες καὶ παντρεύτηκε τὴ Σταχτοπέπελη, ἡ μάννα τ' δὲν τὴν ἤθελε κι' ὅλο γοίνιαζε, τὸν ἔλεγε ποὺ τὴν ἦρτε καὶ μὲ τὴν ἔφερες.

Ὁ βασιλῆς θὰ πάγαινε στὸν πόλεμο καὶ τὴν ἄφσε στὴ μάννα τ', αὐτὴ πολὺ τὴν μάχουνταν κ' ἤθελε νὰ τὴν κἀν' κακό. Ἦρτε ὁ καιρὸς νὰ κἀν' παιδί, ἔκανε ἓνα ἀγόρι μ' ἓνα ἄστρο στὸ κούτελο.

Ἡ μάννα τοῦ βασιλῆ σὰν εἶδε τὸ παιδί μὲ τὸ ἄστρο ποὺ ἔκαμε ἡ Σταχτοπέπελη, σκύλιασε ἀπ' τὸ κακό της, σκέφτηκε μὲ τὴ μαμμὴ νὰ πετάξνε τὸ παιδί καὶ νὰ βάλνε ἓνα σκυλί· στὸ τόπο τ' καὶ νὰ ποῦνε στὸ βασιλέ, ἡ γυναικὰ σ' ἔκαμε ἓνα σκυλί, τί θᾶκαμε ἡ σκύλα; Ὅπως εἶπαν ἔτσι κι' ἔκαμαν, τῶριζαν στὴν ἄκρη τὸ ποτάμι, κεῖ κοντὰ ἦτανε ἓνας τσομπάνης, τὸ πῆρε καὶ τὸ μεγάλωσε.

1) Ὁ ἀδελφός μου, ὁ μητροπολίτης Ἑλευθερουπόλεως, Σωφρόνιος Σταμούλης, σημειοῖ ὅτι ὁμοίᾳ περὶ ἀπωλείας ὑποδήματος καὶ δι' ἀνευρέσεως αὐτοῦ καὶ ἀνυψώσεως αὐτῆς εἰς σύζυγον βασιλόπαιδος, ἀναφέρουσι: Στράβων ΙΖ' 808 καὶ Αἰλιανός. Ποικίλη Ἱστορία. ΙΣΤ' 32, πρβλ. Π. Καραλίδου, Παγκόσμιος Ἱστορία περὶ τῆς Θράκης Ροδωπίδος.

2) Γάτα.

Ὁ βασιλεὺς γύρσε ἀπ' τὸν πόλεμο, τὸν λέγ' ἡ μάννα τ', ἡ γυναῖκά σ' ἔκανε ἕνα σκυλί· γιὰ πρῶτ' φορὰ τὸ σχώρεσε.

Ὑστερα πάλι ἀπὸ καιρὸ ὁ βασιλεὺς ἔφγε γιὰ τὸν πόλεμο κ' ἡ Σταχτοπέπελη κἀν' ἕνα κορίτσι μ' ἕνα σταυρὸ στὸ χέρι. Ἡ βασίλισσα ἡ μάννα τοῦ βασιλεὺς μὲ τὴ μαμμὴ πέρνε τὸ κορίτσι τὸ ἀφίνε κοντὰ στὸ ποτάμι καὶ στὸν τόπο τ' βάζνε ἕνα σκυλάκι. Πέρνει κι' αὐτὸ ὁ τσομπάνης.

Ἦρτ' ὁ βασιλεὺς ἀπ' τὸν πόλεμο καὶ τὸν εἶπ' ἡ μάννα τ', ἡ γυναῖκά σ' ἔκανε πάλι σκυλάκι. Ὁ βασιλεὺς οτεναχωρέθηκε καὶ ἀπόρσε πῶς γένκε αὐτὸ καὶ γιὰ δευτέρη φορὰ τὸ σχώρεσε.

Ἦταν ἀνάγκη νὰ φύγ' πάλι ὁ βασιλεὺς κ' ἔφγε. Ἡ γυναῖκά τ' κάμνει ἕνα ἀγόρι μὲ τὸν ἥλιο στὸ κούτελο, πάλι συμφωνάει μὲ τὴ μαμμὴ ἡ μάννα τοῦ βασιλεὺς, πέρνε τὸ ἀγόρι τὸ πετοῦνε στὴν ἄκρῃ τὸ ποτάμι καὶ στὸν τόπο τ', ἔβαλαν ἕνα σκυλάκι. Πέρνει κι' αὐτὸ ὁ τσομπάνης καὶ τὰ μεγάλωνε καὶ τὰ τρία.

Σὰν ἦρτ' ὁ βασιλεὺς, ἡ μάννα τ' τὸν λέγ' ἡ γυναῖκά σ' πάλι ἔκαμε σκυλί, γυναῖκα εἶν' αὐτὴ γιὰ σκυλα. Λέγε, λέγε ἡ μάννα τ', ὁ βασιλεὺς σχάθηκε τῇ Σταχτοπέπελῃ καὶ τὴν ἔδωξε ἀπ' τὸ παλάτι καὶ τὴν ἔβαλε μέσα στὸ κουμὰς καὶ καθόνταν μαζὺ μὲ τὶς ὄρνιθες.

Ἡ μάννα τ' καὶ μ' αὐτὸ δὲν ευχαριστήθηκε, τὸν ἔβαλε νὰ βγαί' βασιλικὴ διαταγή, νὰ καθίσ' ἡ γυναῖκά τ' ἔξω στὸ δρόμο καὶ νὰ τὴ φτύν' ὅλος ὁ κόσμος κι' ὅποιοι περνοῦσε καὶ δὲ τὴ φτοῦσε θὰ τὸν ἔβαζε φυλακὴ. Πέρασσε κι' ὁ τσομπάνης μὲ τὰ τρία παιδιὰ, τὰ παιδιὰ δὲ θέλνε νὰ τὴνε φτύσνε.

Ὁ βασιλεὺς ἀπὸ μακρὸνὰ τὰ εἶδε καὶ θάμπωσαν τὰ μάτια τ', φώναξε τὸν τσομπάνη καὶ τὸν εἶπε, τὰ παιδιὰ αὐτὰ ποῦ τὰ ἤνρες. Κι' ὁ τσομπάνης εἶπε δικὰ μ' εἶναι.

Ποῦ τὰ μεγάλωσες;

Στὸ σπίτι μ'.

Ὁ βασιλεὺς γυρίζ' καὶ λέγει στὸ κορίτσι, γιατί σὺ δὲν ἔφτυσες αὐτὴ τὴ γυναῖκα;

Τὸ κορίτσι εἶπε, πῶς νὰ τὴ φτύσω; εἶναι ἁμαρτία, τί κακὸ μεγάλο ἔκανε; ἂν ἔκανε κανένα φταίξιμο πρέπ' νὰ βάζῃς ὅλο τὸν κόσμον νὰ τὴνε φτοῦνε; Ὁ βασιλεὺς φχαριστήθηκε πὸ τὰ λόγια τοῦ κοριτσιοῦ καὶ τὸ λέγ', αὐριο νάρθτε μὲ τὸν τσομπάνη καὶ τὰ τρία νὰ φάμε μαζὺ στὸ παλάτι. Τὸ κορίτσι λέγ' θὰ ἔλθουμε ἅμα αὐτὴ τὴ γυναῖκα ποῦ τὴν ἔχς στὸ δρόμον καὶ τὴν φτύν' ὁ κόσμος νὰ πῇς νὰ τὴνε λοῦσνε νὰ τὴνε βάλνε καλὰ ροῦχα καὶ νὰ καθίσ' κι' αὐτὴ μαζὺ μας.

— Καλὸ, εἶπ' ὁ βασιλεὺς.

Τὴν ἄλλη μέρα τὰ παιδιὰ μὲ τὸν τσομπάνη πῆγαν στὸ παλάτι νὰ φῶνε, ἡ μάννα τοῦ βασιλεὺς σὰν τὰ εἶδε τὰ γνώρσε καὶ σκέφτηκε νὰ τὰ

Τὸ κορίτσο ποῖ φερε τὸ βασιλόπουλο τὸ ἔδωσε στὸν ἀδελφό τ' τὸ βεζυ-
ρόπουλο γυναῖκα, τὸν ἔκαμε βεζύρ' καὶ τὴ γυναῖκά τ' βεζύρισσα καὶ ἐξή-
σανε ὅλοι καλὰ καὶ μεῖς καλλίτερα.

22. Ἡ πῆττα καὶ ὁ κολιός.

Ἡράκλεια.

Μιά φορά καὶ ἓνα καιρὸ ἦτανε μιὰ φτωχὴ χήρα καὶ εἶχε ἓνα κορίτσο, ἡ
μητέρα δούλευε στίς ἔξω δουλειὲς μετὰ τὸ μεροκάματο καὶ τὸ κορίτσο ξενο-
δούλευε μέσο στὸ σπίτι· μιὰ μέρα ἡ μάνα τ' ἔφερε μιὰ πῆττα καὶ ἓνα κο-
λιό, πέρασ' ἕνας γέρος φτωχὸς καὶ γύρευε λεημοσύνη, τὸ κορίτσο δὲν εἶχε τί-
ποτε νὰ τὸν δόσῃ, τὸν ἔδωσε τὴν πῆττα καὶ τὸν κολιό καὶ ὁ γέρος τοῦ ἐχάρηκε.

Ἔρχετ' ἡ μάνα τ' ἀπ' τὴ δουλειὰ τὸ ρωτᾷ, τί ἔκαμες τὴν πῆττα
καὶ τὸν κολιό; Τὸ κορίτσο δὲν ἀπαντᾷ. Τί ἔκαμες τὴν πῆττα καὶ τὸν
κολιό; Δὲ μιλάει, θυμώσε ἡ μάνα καὶ τὸ ξεπόρτισε καὶ αὐτὸ πῆγε ἔξω
στὸ βουνό καὶ μάζευε μαργαρίτες καὶ τίς ἔβαλε στὸ κεφάλι τ'.

Πέρασ' ὁ γέρος καὶ τὸ εἶπε, αὐτὰ τὰ ἄσπρα λουλούδια, νὰ γίνε μά-
λαμα γιὰ νὰ σὲ στολίζνε, ὕστερα ποὺ καὶ πέρασε ὁ βασιλέας, τὸ εἶδε στο-
λισμένο μετὰ χρυσῆς μαργαρίτες καὶ τὸ εἶπε, θὰ σὲ πάγω στὸ παλάτ' νὰ σὲ
πάρω γυναῖκά μ' καὶ θὰ σὲ κάμω βασίλισσα. Τὸ βάλε μέσα στὴν καρτόσσα
καὶ τὸ πῆγε στὸ παλάτ', ἐγιναν μεγάλες ἐτοιμασίαι γιὰ τὸν γάμο, οἱ χο-
ροὶ καὶ τὰ τραπέζια βάσταξαν μέρες.

Ἡ βασίλισσα ἦτανε ὅλο συλλογισμένη, ὁ βασιλέας δὲν ἤξερε τὴν αἰ-
τία, μιὰ μέρα τὴν λέγ', γιατί' εἶσαι ὅλο συλλογισμένη;

— Σὲ παρακαλῶ βασιλέα μ', ἐδῶ ἀντίκρου στὸ παλάτ' νὰ κάνης ἓνα
μαγερεῖο καὶ νὰ ἄρχουνται οἱ φτωχοὶ νὰ τρῶνε.

— Καὶ δὲν τὸ λές.

Ὁ βασιλέας ἔδωσε διαταγὴ νὰ κτίσνε τὸ μαγερεῖο καὶ ἔβγαλε διαλαλη-
τή, ὅσες φτωχοὶ θέλνε, νὰ πηγαῖνε καὶ νὰ τρῶνε.

Δυὸ γειτόνισσες τῆς μητέρας τῆς βασίλισσας τὴν εἶπανε, στὸ τάδε
μέρος πᾶνε οἱ φτωχοὶ καὶ τρῶνε, νὰ πᾶμε καὶ μεῖς. Ρωτώντας, ρωτώντας,
ἔφθασαν στὴν πολιτεία ποὺ ἔδιναν τὸ φαγὶ στίς φτωχοὺς, ἡ βασίλισσα ὅλο
περίμενε νὰ λθῇ ἡ μητέρα τς καὶ κάθονταν στὸ παράθυρο νὰ τὴ δῇ.
Τὴν εἶδε καὶ τὴ γνώρισε, φοροῦσε καὶ μαγουλικά. Στέλνει τὴ δούλα νὰ
πῇ στὸ μάγερα ἂφοῦ τίς δόσ' καὶ τίς τρεῖς νὰ καλοφᾶνε, νὰ τίς δόσ' καὶ
παράδες καὶ τὴ γυναῖκα μετὰ τὴ μαγουλικά νὰ τὴ στείλῃ στὸ παλάτ'. Ὁ
μάγερας ἔκαμε ὅπως τὸν διέταξε ἡ βασίλισσα, τίς ἔδωσε νὰ φᾶνε, τίς ἔδο-
σε παράδες καὶ τὴ γυναῖκα μετὰ τὴ μαγουλικά, τὴν εἶπε σὲ θέλ' ἡ βασίλι-
σσα. Τὴν πῆγανε στὸ παλάτ', ἀπ' τὸ φόβο τς δὲ σήκωσε τὰ μάτια νὰ δῇ
τὴ βασίλισσα.

Ἡ βασίλισσα τὴν κάθισε πλάγι τς καὶ τὴ ρωτοῦσε, τί κάμν'; ἂν

Ἡρακλεια
ἐπερὶ κλη-
ρονομίας
Θρακικῆ 140
1.25.1941
v. 147-150

ἔχ' παιδιά ; Καὶ κείν' εἶπε, πὼς εἶναι φτωγὴ καὶ πηγαίν' ὅπου βρεῖ δουλειά μὲ τὸ μεροκάματο, εἶχε καὶ μιὰ κόρη ποὺ τὴν ἄφινε σπίτι, μιὰ μέρα τὴν ἔδοσα μιὰ πῆττα κ' ἕνα κολιό, ρωτῶ τὴν κόρη μ', τί ἔκαμες τὴν πῆττα καὶ τὸν κολιό ; τὴν ξαναρωτῶ, δὲν ἀπαντοῦσε, θύμωσα καὶ γὰρ καὶ τὴ ξεπόρτσα.

— Μητέρα, λέγ' ἡ βασίλισσα, δὲ μὲ γνώρσες ; γὰρ εἴμ' ἡ κόρη σ'.

— Τί ἔκαμες τὴν πῆττα καὶ τὸν κολιό ;

— Σώπα μητέρα, τί θὰ τὴν κάνς τὴν πῆττα καὶ τὸν κολιό ; δὲ βλέπς τί μᾶς ἀξίωσε ὁ Θεός.

Αὐτὴ πάλε τὴ ρωτάει, τί ἔκαμες τὴν πῆττα καὶ τὸν κολιό ;

— Σώπα καὶ θὰ μᾶς ἀκούσνε.

Φωνάζει τίς δοῦλες ἡ βασίλισσα καὶ τίς εἶπε, νὰ τὴν πάρνε νὰ τὴν λούσνε καὶ νὰ τὴν βάλνε καλὰ ροῦχα.

Τὸ βράδ' ἦλθ' ὁ βασιλέας, ἡ βασίλισσα χαρούμενη τὸν εἶπε ἦλθ' ἡ μητέρα μ' κ' ὁ βασιλέας εὐχαριστήθηκε ποὺ τὴν εἶδε νὰ χαίρεται.

Ἡ μητέρα τς κάθε μέρα καὶ κάθε ὥρα ρωτοῦσε τὴ βασίλισσα, τί ἔκαμες τὴν πῆττα καὶ τὸν κολιό ; τί ἔκαμες τὴν πῆττα καὶ τὸν κολιό ; ὡς ποὺ μιὰ μέρα ἔσκασ' πὸ τὸ κακό τς ποὺ δὲ μπόρεσε νὰ τὸ μάθ'. Τὴν ἔθαψαν μέσα στοὺς περιβόλι καὶ φύτεψαν στοὺς μνήμα δύο κυπαρίσσια, σὰν περνοῦσ' ἀπὸ κεῖ ἡ βασίλισσα ἔσκυβαν τὰ κυπαρίσσια καὶ τὴ ρωτοῦσαν, τί ἔκαμες τὴν πῆττα καὶ τὸν κολιό ; Μιὰ μέρα ἡ βασίλισσα κ' ὁ βασιλέας κάθσανε κάτω ἀπ' τὰ κυπαρίσσια, ὁ βασιλεὺς ἀκούμπσε τὸ κεφάλι τ' στοὺς γόνατο τῆς βασίλισσας καὶ κείν' τὸ χάιδευε, ἔσκυβαν τὰ κυπαρίσσια καὶ ρώτσαν τὴ βασίλισσα, τί ἔκαμες τὴν πῆττα καὶ τὸν κολιό ;

Ἡ βασίλισσα σὰν τ' ἄκσε γύρσε κ' εἶδε τὸν βασιλέα καὶ γέλασε. Ὁ βασιλέας τὴν εἶπε γιατί γελᾷς ; καὶ κείν' εἶπε γιατί τὰ γένεια σ' εἶν' χειρότερα ἀπ' τὴ σκούπα τοῦ νεροχύτ'.

— Καλὰ, εἶπ' ὁ βασιλέας θυμωμένος, πᾶμε νὰ δγιοῦμε.

Ὁ γέρος ποὺ τὴν εὐχήθηκε, τ' ἄκσε κ' ἔκανε τὴ σκούπα χρυσή.

Πᾶνε νὰ δγιοῦνε τὴ σκούπα καὶ βλέπνε τὰ τσουνιά χρυσᾶ καὶ τὸ μαλινί' στολισμένο μὲ μαργαριτάρια. Ὁ βασιλέας εἶδε τὴ βασίλισσα καὶ γέλασαν, ἔζησαν πολλὰ χρόνια καλὰ καὶ μεῖς καλλίτερα.

23. Ἡ βασιλοπούλα κ' ὁ ἔξω πὸ δῶ.

Ἡράκλεια.

Μιὰ φορὰ κ' ἕνα καιρὸ ἦτανε μιὰ βασιλοπούλα καὶ καθόνταν στοὺς παρὰθυρο καὶ σιργιάνιζε, καὶ ἀντίκρυ βλέπ' ἕνα γέρο ποὺ ψειρίζουνταν, στέλν' ἡ βασιλοπούλα μιὰ σκλάβα καὶ τὴν λέγ' πᾶνε νὰ ρωτήσης τί κάμν' ὁ γέρος.

Πῆγ' ἡ σκλάβα τὸν ρωτάει, νὰ τί κάνω, ψειρίζουμαι.

Πῆγε καὶ λέγει, βασιλοπούλα μ', μ' εἶπε πὼς ψειρίζεται.

— Πᾶνε νὰ τὸν ρωτήσης, τί θὰ πεῖ ψειρίζεται ;

Πιάν' κι' αὐτὸς τὴν δὶν' μιὰ ψεῖρα, μόλις τὴν ἔπιασ' ἡ βασιλοπούλα, ἄρχεψε νὰ γελάη νὰ ξεκαρδίζεται, πολὺ ἄστειο τὴ φαίνονταν. Ὑστερα τὴ λέγει τὴ σκλάβα, πᾶρ' τηνα, κάτ' ἔχμε κιούπια βούτυρο καὶ βάλτηνα μέσα.

Ἡ ψεῖρα ἔφαγε, ἔφαγε ἔγινε ἴσα μ' ἓνα ἀρνί' ἄκσανε κάτι μουγκριτὰ καὶ πήγανε στὸ βασιλέα καὶ εἶπανε, ἓνα θηρίο εἶναι στὸ κελάρ'.

Διέταξε ὁ βασιλέας, τὸ ἔσφαξαν τὸ ξέγδαρσαν καὶ τὸ τομάρι τὸ κρέμασαν στὸ ταβάν' κ' ἔβγαλε τελάλ' 1) κ' ἔλεγε, ὅποιος καταλάβει ποῖαν οὐ ζῶν τομάρ' εἶναι, θὰ πάρει τοῦ βασιλέα τὴν κόρ' γυναῖκα.

Πήγανε πολλοί, κανένας δὲ μπόρεσε νὰ τὸ βρῇ, ὁ ἔξω πὸ δῶ ἔγινε ἓνα ὠραῖο παλληκάρ' καὶ πῆγε κ' εἶπε, γὼ θὰ σᾶς πῶ τί εἶναι αὐτό, εἶναι τῆς ψείρας τὸ τομάρ'.

Ἀμέσως γάμο' τὸν ἔδοσανε τὴ βασιλοπούλα.

Ἐζῆσε πέντε, ἔξ, μῆνες μὲ τὴ βασιλοκούρ' στὸ παλάτ' κ' ἔπειτα λέγ' στὸν πεθερό τ', τὸν βασιλέα, ἐγὼ θὰ πάω τὴ γυναῖκά μ' καὶ θὰ φύγω.

Τί νὰ κάν' ὁ βασιλέας, τὸν δὶν' στρατό, ἄλογα καὶ καμῆλες φορτωμένες, ἡ βασιλοπούλα πῆρε μαζί τς δύο περιστέρια κ' ἔφυγανε.

Ὁ ἔξω πὸ δῶ πῆγε τὴ βασιλοπούλα σ' ἓνα βουνὸ καὶ κεῖ πιά τὴν παίδευε 2), τὴν ἔδερνε καὶ τὴ ρουφοῦσε τὸ αἷμα. Ἡ βασιλοπούλα ὅλο ἔκλαιγε καὶ δὲ μπορούσε νὰ ὑποφέρ' τὰ βάσανα, ἄφσε τὸ ἓνα περιστέρ'. Τὸ περιστέρ' χάθηκε καὶ δὲν τὴν ἔφερε ἀπάντηση. Τί νὰ κάν', ἀφίν' καὶ τὸ ἄλλο καὶ πιά, στὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ. Τὸ περιστέρ' πῆγε στὸ παλάτ' καὶ χτυποῦσε τὰ παράθυρα τῆς βασίλισσας. Μόλις τὸ εἶδ' ἡ βασίλισσα, λέγ' : βασιλέα μου, τὸ κορίτς' μας κινδυνεύει, κι' ὁ βασιλέας πῆρε στρατό κ' ἔφυγε. Γύριζε χῶρες καὶ χωριά γιὰ νὰ βρῇ ἓνα ἄνθρωπο γιὰ νὰ γλυτώσ' τὴν κόρη τ'. Κεῖ πὸν γύριζε βραδυάστηκε σ' ἓνα χωριὸ καὶ μῆκε σὲ μιὰ καλύβα, μέσα ἦτανε μιὰ γριά, τὸν περιποιήθηκε καὶ τὸν ἔδωσε κ' ἔφαγε. Σὰν ἔφαγε τὴ ρώτσε, δὲ μὲ λὲς καλὴ γριάτσα, δὲν ἔχς κανένα στὸν κόσμῳ ;

— Πῶς παιδάκι μ', γὼ ἔχω ἑπτὰ ἱγιούς κ' οἱ ἑπτὰ εἶναι ἀντρειωμέν', ὁ ἓνας εἶναι δυνατὸς στὸ τρέξιμο, ὁ ἄλλος ἔχει δύναμη στὰ χέρια, ὁ ἄλλος ρίχνει τὴ σαῖτα, ὁ ἄλλος κάμνει τὸ βουνὸ ὅλο ἀγκάθια, ὁ ἄλλος βάτ' τ' ἀφτί τ' στὴ γῆς κι' ἀκούει τί γίνεται, ὁ ἄλλος γίνεται θάλασσα κι' ὁ ἄλλος ἔχ' ἓνα λουτρό, ποὺ ὅποιον θέλει μπορεῖ νὰ τὸν βάλ' μέσα χωρὶς νὰ τὸν πειράξ' κανένας.

1) Λ. Τ. Διαλητής, δημόσιος κῆρυξ. — 2) Τυραννοῦσε.

Περίμενε ὁ βασιλέας κ' ἤλθανε οἱ ἱγιοί τς, τοὺς πέρνει καὶ πᾶνε νὰ βροῦνε, τὴ βασιλοπούλα μὲ τὸν ἔξω πὸ δῶ. Ἔτρεξε πρῶτα κείνος που ἦτανε δυνατὸς στὸ τρέξιμο κ' εἶδε πού ὁ ἔξω πὸ δῶ εἶχε τὰ μάτια τ' ἀνοιχτά, ἀφοῦ τὰ εἶχ' ἀνοιχτά κοιμούντανε. Πάγ' ἐκεῖνος πού εἶχε τὴ δύναμη στὰ χέρια κ' ἀρπάξ' τὴ βασιλοπούλα καὶ πέρν' τὸ ἓνα παπούτσ' τοῦ ἔξω πὸ δῶ καὶ τὸ πετάει στὸ ἓνα βουνό, πέρνει καὶ τ' ἄλλο παπούτσ' τ' καὶ τὸ πετάει στὸ ἄλλο βουνό.

Ἐυπνίνει ὁ ἔξω πὸ δῶ, βλέπει πού δὲν ἦτανε ἡ κοπέλλα κοντά τ', τρέχει στὸ ἓνα βουνὸ πέρνει τὸ ἓνα παπούτσ' τ', τρέχει καὶ στὸ ἄλλο βουνὸ πέρνει καὶ τὸ ἄλλο παπούτσι τ' καὶ δρόμο νὰ φθάσῃ τὴ βασιλοπούλα. Τρέχα, τρέχα, τοὺς ἔφθασε, τρέχει αὐτὸς πού ἔκανε τὸ βουνὸ ὅλο ἀγκάθια, ἔρριξε τὸ χτέν' καὶ τὸ κάμν' ὅλο μεγάλες ἀγκαθαρσιές πού δὲ μπορούσε νὰ περάσ' κ' ἔτσι κερδίξ' ὁ φορτωμένος μὲ τὴ βασιλοπούλα καὶ τρέχει τρέχει. Βάζει τὸ φτί τ' ὁ ἄλλος ὁ ἀντρεπωμένος κ' ἀκούει πὼς ἔρχεται, ὁ ἄλλος ρίχνει τὸ ποτήρ' τὸ νερὸ καὶ γίνεται μιὰ θάλασσα, μπαίν' ὁ ἔξω πὸ δῶ, κολυμπάει καὶ κόμα λίγο τοὺς ἔφθανε. Μόλις εἶδανε πού τοὺς ἔφθανε, τρέχ' ὁ τελευταῖος πού εἶχε τὸ λουτρό κ' ἔτσι τὴν γλύτωσαν τὴ βασιλοπούλα καὶ ὁ ἔξω πὸ δῶ ἔσκασε ἀπ' τὸ κακό τ'.

Μηδὲ γὰρ μούνα ἐκεῖ, μηδὲ σὺ νὰ τὸ πιστέψης.

24. Τὸ βασιλόπουλο καὶ τ' ἀθάνατο νερό.

Τυρελόη.

Μιὰ φορὰ κ' ἓνα καιρὸ ἦτανε ἓνας βασιλῆς, ζοῦσε καλὰ μὲ τὴ βασίλισσα καὶ τὸν λαό τ', δὲν εἶχε ν' ἀφίς' διάδοχο καὶ αὐτὸ πολὺ τὸν στεναχωροῦσε. Μιὰ μέρα γυρίζοντας ἀπ' τὸ κυνήγ' συνάντησε μιὰ κατσιβέλα, εἶδε τὴν μοῖρα τ', ἡ κατσιβέλα καὶ τὸν εἶπε: ἡ βασίλισσα θὰ κάν' βασιλόπουλο μὰ μόλις γίν' δέκα χρονῶ θὰ τὸ ἔπερνε ὁ δράκος καὶ θὰ ἔφευγε.

Ὁ βασιλῆς γέλασε μὲ τὰ λόγια τῆς κατσιβέλας. Πέρασε καιρὸς ἡ βασίλισσα γέννησε ἓνα ὥραῖο βασιλόπουλο· ὁ βασιλῆς δὲ πίστευε στὰ μάτια τ'. Ἔδωσε διαταγὴ νὰ μοιρασθοῦνε παράδες στίς φτωχοὶ ὅλου τοῦ βασιλείου καὶ νὰ φᾶνε ὅλοι· στὸ παλάτ' εἶχανε μεγάλες χαρές.

Ὁ βασιλῆς θυμήθηκε τὰ λόγια τῆς κατσιβέλας πὼς ὁ δράκος θὰ τὸ πάρ' σὰ γίν' δέκα χρονῶ κ' ἀπὸ τώρα ἀψήλωσε τὰ ντουβάρια πού ἦτανε γύρω στὸ παλάτ', ἔβαλε φράκτες σιδερένιους καὶ στρατιῶται φύλαγαν μέρα νύχτα τὴν πόρτα τοῦ παλατιοῦ.

Τὸ βασιλόπουλο μεγάλωσε, τὴν μέρα πού ἔγινε δέκα χρονῶ καὶ πού ἔπαιζε μὲ τ' ἄλλα παιδιὰ ἔγινε ἄφαντο. Ἔτρεξαν παντοῦ νὰ τὸ βροῦνε, πουθενὰ δὲν τὸ ἤϋρνε, ὁ βασιλῆς ἀπὸ τὴν λύπη τ' πέθανε, πέθανε κ' ἡ βασίλισσα.

Στὸν πύργο τοῦ δράκου τὸ βασιλόπουλο μεγάλωνε, σὰν ἔγινε δέκα

σιλέ "Οπως τὴν εἶπε, ἔτσι κ' ἔκαμε. Σὰν τ' ἄκσε ὁ βασιλὲς, φεύγει, δρόμο πέρνει, δρόμο ἀφίν', πάει βρίσκει τὸ χρυσοπράσινο βασιλὲ καὶ τόνε λέγ' ὅλ' τὴν ἱστορία.

Ὁ Χρυσοπράσινος βασιλὲς τὸν εἶπε, μὲ τὸ νὰ βγῇκ' ὁ Ἀράπης πὸ τὴ θάλασσα, γιὰ κείνηνα βγῇκε ; μένα ἢ γυναῖκά μ' ἔκαμε μεγάλο σφάλμα, τὸ θυμοῦμαι καὶ λυποῦμαι. Κάθε βράδ' μ' ἔδινε κρασί μ' ἀποκοίμιζε κατέβαινε στ' ἄχουρ', ἔπερνε ἕνα ἄλογο καὶ πήγαινε στὸ βουνό, μιά, δυό, ὑποψιάστηκα καὶ κεῖνο τὸ βράδυ δὲν ἦπια τὸ κρασί ποῦ μ' ἔδωσε, ἔκαμα τὸν κοιμισμένο καὶ τὴν πῆρα τὸ κατόπ' στέκεται πίσ' πὸ ἕνα δέντρο καὶ φώναξε :

*Χρυσέ μου, ἄνοιξε,
ἦλθε ἡ ἀγάπη σου.*

"Ανοιξε τὸ δέντρο καὶ βγῇκε ἕνας μὲ χρυσᾶ ροῦχα, τὴν ἄρπαξε κ' ἔκλεισε τὸ δέντρο καὶ πῆγαν μέσα, ἅμα κόντευε νὰ ξημερῶσ', γύρσε στὸ παλάτ'. Τὸ ἄλλο βράδυ ἀποκοίμσα τὴ βασίλισσα, πᾶγω στὸ βουνό καὶ φωνάζω πίσ' ἀπ' τὸ δέντρο.

*Χρυσέ μου, ἄνοιξε,
ἦλθε ἡ ἀγάπη σου.*

Μόλις ἄνοιξε τὸ δέντρο, βγάζω τὸ σπαθί, κόβω τὸ κεφάλι τ', τὸ πέρνω μαζί μ' καὶ φεύγω. Τὸ κεφάλ' μοσχοβολοῦσε καὶ γιὰ νὰ μὴ τὸ καταλάβ' κανεὶς ἔκανα ἕνα πύργο στὴ θάλασσα καὶ κεῖ τὸ κρέμασα.

Τὸ ἄλλο βράδ' ἡ βασίλισσα πῆγε πάλι στὸ βουνό καὶ φώναξε:

*Χρυσέ μου, ἄνοιξε,
ἦλθε ἡ ἀγάπη σου.*

Κατεβαίνει οἱ δοῦλες καὶ τὴ λένε, χθὲς ἦλθες καὶ τὸν σκότωσες καὶ τώρα ἦλθες καὶ τὸν γυρεύς ;

Σὰν τ' ἄκσε ἡ βασίλισσα πέφτ' καὶ λιγοθυμᾷ, σὰ τὴ ξελιγοθύμσαν οἱ δοῦλες γύρσε στὸ παλάτ'. Γὼ πῶς νὰ τὴν διασκεδάσω ; δὲν ἤξερα, ἦτανε μέσ' στὸ φαρμάκι, ἔτρεχε καὶ συργιάνζε σ' ὅλες τὶς κάμαρες. Μιὰ μέρα μὲ εἶπε, ὅλα τὰ κλειδιά μὲ δίνς, μόνε τὸ κλειδί τοῦ πύργου γιὰτὶ δὲ μὲ τὸ δίνς ;

Μιὰ μέρα ξέχασα τὸ κλειδί, τὸ πῆρε καὶ πῆγε κι' ἄνοιξε τὸν πύργο, εἶδε τὸ κεφάλ' καὶ πέφτ' μέσα στὴ θάλασσα καὶ πνίγεται.

"Αἶντε τώρα, λέγει στὸ βασιλέ, πᾶνε στὴ γυναῖκά σ', πάρε κι' αὐτὸν τὸν καθρέφτ' καὶ δός' τονά.

Τὸν ἔδωσε στὴ γυναῖκά τ'. Σὰν τὸν πῆρε στὸ χέρ' τς κ' εἶδε μέσα, ἔφυγε καὶ πῆγε στὸν Χρυσοπράσινο βασιλὲ κ' ἔζησαν καλὰ καὶ μεῖς καλλίτερα.

26. Τὰ βασιλόπουλα καὶ τ' ἀθάνατο νερό.

Ἡράκλεια.

Μιά φορὰ κ' ἓνα καιρὸ ἦτανε ἓνας βασιλεὺς καὶ μιὰ βασίλισσα καὶ δὲν εἶχανε παιδιὰ, ἐβλεπαν τοῦ κόσμου τὰ παιδιὰ καὶ τὰ λαχταροῦσαν. Μιὰ μέρα περνοῦς ἓνας ψαράς καὶ φώναζε, ψάρια, φρέσκα ψάρια, ἡ βασίλισσα εἶπε στὴ δούλα νὰ τὸν φωνάξῃ καὶ τὸν ρώτησε πόσα ἔχνε, εἶπ' αὐτὸς μεγάλη τιμὴ κ' ἡ βασίλισσα εἶπε, εἶναι πολὺ ἀκριβὰ.

—Νὰ χαρῆς τὰ παιδιὰ σ', μὴ μὲ κόβεις μιὰ πεντάρα.

—Γὼ παιδιὰ δὲν ἔχω εἶπ' ἡ βασίλισσα καὶ παρακαλᾷ τὸ Θεὸ νὰ μὲ δόσῃ.

—Θὰ σὲ πῶ τί νὰ κάμεις, γιὰ ν' ἀποκτήσῃς ἀπ' αὐτὰ τὰ τρία ψάρια νὰ βγάλεις τὴ ραχοκοκκαλιά καὶ νὰ φυτέψῃς τὴν κάθε μιὰ ἐξ ἑωρα σὲ μιὰ γλάστρα.

Ἐβγαλ' ἡ βασίλισσα μὲ προσοχὴ τὴ ραχοκοκκαλιὰ καὶ τὴς φυτέψῃ.

Ὑστερὰ πὸ ἓνα χρόνον φύτρωσε μιὰ τριανταφυλλιά, ἓνας φουντωτὸς βασιλικὸς καὶ μιὰ γαρουφαλιά καὶ στὸ χρόνον γένεσε ἡ βασίλισσα ἓνα ἀγόρ' πολὺ ὁμορφό, τὰ μάγουλά τ' ἦταν σὰν τριανταφυλλένια, τὸν ἄλλο χρόνον γένεσε ἓν ἀγόρ', μόσχισε σὰν τὸ βασιλικὸ καὶ τὸν τρίτον χρόνον ἔκαμε ἓνα ἀγόρ' καὶ τὰ μάγουλά τ' ἦταν σὰν τῆς γαρουφαλιάς.

Σὰ μεγάλωσαν, τὸ μεγάλο βασιλόπουλο λέγ', γὼ μάννα μ', θὰ πάγω νὰ βρῶ τὴ Μοῖρα μ', μεγάλωσα πιά.

Ἡ βασίλισσα δὲν τ' ἄφινε, αὐτὸ δὲν ἄκσε κ' ἔφυγε. Πέρνει δρόμον καὶ βρέθηκε σ' ἓνα σταυρωτὸ δρόμον ¹⁾ καὶ στὴ μέσῃ ἦτανε μιὰ κολώνα κι' ἀπάν' στὴ κολώνα ἔγραφε:

Ὅποιος περάσῃ ἀπὸ δῶ, θὰ τὸ μετανοιώσῃ,
κι' ὅποιος δὲ περάσῃ πάλι θὰ τὸ μετανοιώσῃ.

Τότε λέγ' τὸ βασιλόπουλο, θὰ περάσω κι' ἄς τὸ μετανοιώσω, ἀφοῦ καὶ νὰ μὴ περάσω πάλι θὰ τὸ μετανοιώσω. Πέρασε καὶ βρέθηκε σ' ἓνα βουνὸ πού δὲν εἶχε τέλος, πορπάτσε, πορπάτσε, εἶδ' ἓνα φῶς κι' ὅσο πὺλ κοντὰ πῆγαινε, τόσο μεγάλωνε, κ' ἔφθασε σ' ἓνα πύργον, μπῆκε μέσα στὸν πύργον καὶ βλέπ' μιὰ δράκισσα, ἡμισὴ ἦτανε γυναῖκα κ' ἡμισὴ θηρίον καὶ τὴν εἶπε, γειά σου μάννα μ'.

—Καλῶς τὸ παλληκάρι, ἂν δὲ μ' ἔλεγες γειά σου μάννα μ', θὰ σ' ἔσφαζα, τὸ ὅσο ἓνα σκαμνὶ κ' ἔκατσε πλάγ' της.

1) Σταυροδρόμι.

Ἡ δράκαινα εἶχε μιὰ στίβα χαρτιά, κ' ἤξερε πολλά παιχνίδια, τὸ κέρδισε καὶ τὸ πνιξε.

Ἡ γλάστρα μὲ τὰ τριαντάφυλλα μαράθηκε κ' ἡ βασίλισσα εἶπε, πέθανε ὁ γυιὸς μου καὶ μαυροφορέθηκε.

Κεῖνο τὸ βράδυ ἔπесε πολὺ χιόν' κ' ἔλεγε μπορεῖ νὰ μαράθηκε ἀπ' τὸ κρύο, πὼς δὲ μαράθηκαν καὶ τ' ἄλλα ; κ' ὅλο ἔκλαιγε.

Ὑστερα ἀπὸ καιρὸ λέγ' καὶ τὸ δεύτερο βασιλόπουλο στὴ βασίλισσα, γὼ μάννα μ', θὰ πάγω νὰ δγῶ τί ἔγινε ὁ ἀδερφός μου. Ἡ βασίλισσα δὲν τὸ ἄφινε, αὐτὸ δὲν ἄκσε κ' ἔφγε. Πέρνει δρόμο καὶ βρέθηκε σ' ἓνα σταυρωτὸ δρόμο καὶ στὴ μέσ' ἦτανε μιὰ κολώνα κ' ἀπάν' στὴ κολώνα ἔγραφε :

Ὅποιος περάσ' ἀπὸ δῶ, θὰ τὸ μετανοιώσ'

κ' ὅποιος δὲ περάσ' πάλι θὰ τὸ μετανοιώσ'.

Λέγ' τὸ βασιλόπουλο, θὰ περάσω κ' ἄς τὸ μετανοιώσω, ἀφοῦ καὶ νὰ μὴ περάσω, πάλι θὰ τὸ μετανοιώσω. Πέρασε καὶ βρέθηκε σ' ἓνα βουνὸ ποὺ δὲν εἶχε τέλος. Πορπάτσε, πορπάτσε, εἶδ' ἓνα φῶς, ὅσο πῶς κοντὰ πῆγαινε, τόσο μεγάλωνε κ' ἔφθασε σ' ἓνα πύργο, πῆγε στὸν πύργο καὶ βλέπ' μιὰ δράκαινα, ἡ μισὴ ἦτανε γυναῖκα κ' ἡ μισὴ θηρίο καὶ τὴν εἶπε, γειά σου μάννα μ'.

— Καλῶς τὸ παληκάρ', ἂν δὲ μ' ἔλεγες γειά σου μάννα μ', θὰ σ' ἔσφαζα, τὸ ὅσο ἓνα σκαμνὶ κ' ἔκατσε κοντὰ τῆς.

Ἡ δράκαινα εἶχε μιὰ στίβα χαρτιά κ' ἤξερε πολλά παιχνίδια, ἔπαιζαν, τὸ κέρδισε τὸ βασιλόπουλο καὶ τὸ πνιξε.

Μαράθηκε κ' ὁ φουντωτὸς βασιλικός, ἡ βασίλισσα ἔκλαψε, ἔκλαψε, τώρα λέγ' σκότωσαν καὶ τὸ δεύτερο μ' παιδί.

Περνάει καιρὸς, λέγ' καὶ τὸ μικρὸ τὸ βασιλόπουλο στὴ βασίλισσα, θὰ πάγω, μάννα μ' νὰ δγῶ τί ἔγιναν τ' ἀδέλφια μ'. Ἡ βασίλισσα δὲν τὸ ἄφινε, ἔλεγε, πὼς θὰ μείνω μοναχιά, θὰ πᾶς καὶ σὺ καὶ δὲ θὰ ξαναγυρίσης, αὐτὸ δὲ τὴν ἄκσε κ' ἔφγε. Πάγει, πάγει, ἔφθασε στὸ σταυρωτὸ δρόμο καὶ στὴ μέσ' ἦτανε ἡ κολώνα ποὺ ἔγραφε,

Ὅποιος περάσ' ἀπὸ δῶ, θὰ τὸ μετανοιώσ'

κ' ὅποιος δὲ περάσ' πάλι θὰ τὸ μετανοιώσ'.

Λέγ' τὸ βασιλόπουλο, θὰ περάσω κ' ἄς τὸ μετανοιώσω, ἀφοῦ καὶ νὰ μὴ περάσω θὰ τὸ μετανοιώσω. Πέρασε καὶ βρέθηκε σ' ἓνα βουνὸ ποὺ δὲν εἶχε τελειωμό, πορπάτσε, πορπάτσε, εἶδ' ἓνα φῶς κ' ὅσο πῶς κοντὰ πῆγαινε τόσο μεγάλωνε κ' ἔφθασε σ' ἓνα πύργο κ' ἀπ' ὅξω στὸν πύργο ἦτανε μιὰ κοπέλλα δεμέν' μὲ τὰ μαλλιά τς σ' ἓνα στύλο, σὰ πῆγε τὸ βασιλόπουλο κοντὰ τς τὴ ρώτσε, γιατί κλαῖς κοπέλλα μ', καὶ κείν' εἶπε κλαίγω τὰ νιαῖτά σ', ὅποιος μπεῖ στὸν πύργο, δὲ ματαβγαίν'.

—Νὰ δῇς πού θὰ ματαβῶ καὶ σένα θὰ σώσω.

Μπῆκε τὸ βασιλόπουλο στὸν πύργο, βλέπ' τὴ δράκαινα πού ἦτανε μισὸς ἄνθρωπος καὶ μισὸς θηρίο, μόλις τὴν εἶδε τὸ βασιλόπουλο τὴν εἶπε, γεια σου μάννα μ'.

—Καλῶς τὸ παλληκάρ'. "Αν δὲ μ' ἔλεγες γεια σου μάννα μ', θὰ σ' ἔπνιγα, τὸν ἔδοσ' ἕνα σκαμνὶ καὶ ἔκατσε πλάγ' τς. Μπρὸς τς εἶχε μιὰ στίβα χαρτιά καὶ ἤξερε λογιῶ παιχνίδια καὶ εἶπε νὰ παίξουμε ποὺς θὰ κερδίς'.

Τὸ βασιλόπουλο ὅλο κέρδιζε ὥς πού ἡ δράκαινα ἔσκασε ἀπ' τὸ κακό, στὸν κόρφο τς εἶχε ἕνα μάτσο κλειδιά καὶ δυὸ μπουκάλια, στὸ ἕνα ἦτανε τὸ νερὸ πού ἔπνιγε τὶς ἀνθρώποι καὶ τ' ἄλλο εἶχε τὸ ἀθάνατο νερό. Τὸ βασιλόπουλο λευθέρωσε τὴν κοπέλλα, πῆρε τὰ κλειδιά καὶ ἄνοιξε τὶς κάμαρες, ἄλλες ἦτανε γιομᾶτο φλουριά καὶ ἄλλες ἦτανε γιομᾶτο πνιγμέν'. Ἐρριξε σ' ὅλους ἀθάνατο νερὸ καὶ ξύπνησαν ὅλοι, ξύπνησαν καὶ τὰ δυὸ βασιλόπουλα.

Στὸν πύργο ἔγινε μεγάλο πανηγύρι, ὁ καθένας ἔπερνε ἀπόνα σακκούλ' φλουριά καὶ ἔφευγε γιὰ τὸ χωριό τ'.

Ἡ τριανταφυλλιά καὶ ὁ βασιλικὸς μόλις ξύπνησαν τὰ βασιλόπουλα πρᾶσινσαν, ἡ βασίλισσα ἔβγαλε τὰ μαῦρα καὶ τὰ περίμενε νὰ γυρίσει. Σὰν τὰ εἶδε πού ἤλθανε δὲν ἤξερε τί νὰ κἀν ἀπ' τὴ χαρὰ τς. Τὸ μικρό, τὸ βασιλόπουλο τὴν εἶπε δὲ σὲ εἶπα, μάννα, πού θὰ πὰ νὰ σὲ φέρω τ' ἀδέλφια μ' ; σ' ἔφερα καὶ μιὰ κοπέλλα νὰ τὴν κάνω γυναῖκα μ'.

Ἐγιναν μεγάλες γιορτές στὸ παλάτ' καὶ ἐτοιμασίες, ἡ χαρὰ βάσταξε σαράντα μέρες καὶ σαράντα νύχτες καὶ ἔζησαν ὅλοι καλὰ καὶ μεῖς καλλίτερα.

27. Ὁ Μαρουδῆς καὶ ἡ Μαρουδίτσα.

Σηλυβριά.

Μιὰ φορὰ καὶ ἕνα καιρὸ ἦτανε ἕνας βασιλεὺς καὶ μιὰ βασίλισσα, καὶ ἀντίκρου στὸ παλάτ' κόθονταν μιὰ φτωχὴ νιόπαντρη καὶ πῆγαινε καὶ ἔκαμνε δουλειὲς στὸ παλάτ'. Ἐμειναν καὶ οἱ δυὸ ἔγκυες καὶ τὴν εἶπ' ἡ βασίλισσα, ἂν κάνω γὼ κορίτσ' καὶ σὺ ἀγόρ', γιὰ σὺ κορίτσ' καὶ γὼ ἀγόρ' νὰ συμπεθριάσμε.

Ἡ βασίλισσα ἔκαμε ἕνα κορίτσ', τὴ Μαρουδίτσα καὶ ἡ φτωχὴ ἕνα ἀγόρ' τὸν Μαρουδῆ, ὁ Μαρουδῆς ἦτανε μόνε κεφάλ' ἡ φτωχὴ τὸν εἶχε μέσα σὲ πανέρ' καὶ κεῖ μέσα μεγάλωνε.

Πέρασαν εἴκοσι χρόνια, ἡ φτωχὴ κάθε μέρα πῆγαινε στὸ παλάτ' καὶ ἔκαμνε δουλειές, μιὰ μέρα λέγ' ὁ Μαρουδῆς τὴ μητέρα τ', νὰ πῆς στη βασίλισσα νὰ μὴ ξεχάσ' κεῖνο πού σ' εἶπε ὅταν ἤσασθαν καὶ οἱ δυὸ ἔγκυες, σὰν κἀν' ἡ μιὰ κορίτσ' καὶ ἡ ἄλλη ἀγόρ' νὰ συμπεθεριάστε, νὰ πᾶς νὰ τὸ πῆς.

ἔκλεισαν τὴν πόρτα κ' ἔφγαν καὶ φαίνεται μπροστά τς ἕνας ντερβίς. Τότε τὸ βασιλοκόριτσο καταλαβε πὼς ἦτανε σχέδιο, ὁ ντερβίς πάγ' κοντά τ' κ' ἡ βασιλοκόρ' τὸν λέγ' στάσ' νὰ λουσθοῦμε κ' ὕστερα βλέπουμε.

Ἄνοιγ' ἡ βασιλοκόρ' τὸ νερό, γεμίζ' τὴ γούρνα ὡς πᾶν, κάμνει μιὰ πηχτή. πηχτὴ σαπουνάδα καὶ τὸν λέγ' σκύψε νὰ σὲ λούσω κ' ὕστερα νὰ λούσης ἑμένα.

Σκύβ' ὁ ντερβίς νὰ τόνε λούσ' τὸν βάζ' πηκτὴ σαπουνάδα στὰ μάτια τ', σπᾶν' πάνω στὸ κεφάλι τ' τὸ μπουνκάλι μὲ τὰ μυρωδικά, τὸν αἵματοκυλάει καὶ σπασοχολιασμέν' τρέχ' στὸ παλάτ' καὶ διπλοκλειδώνεται. Ὁ ἀέρας φουσοῦσε καὶ τὸ βασιλοκόριτσο τρώμαζε, νόμιζε πὼς εἴχουνταν ἄνθρωποι ἀπ' τὸν καδὴ νὰ τὸ πειράξνε. Ὁ μπιστεμένος ὁ καδὴς κάμνει ἕνα γράμμα καὶ τὸ στέλνει στὸ βασιλὲ πὼς ἡ κόρη τ' πῆρε κατὸ δρόμο.

Ὁ βασιλεὺς νίκσε κ' εἶχε τοῦ κόσμου τίς χαρές, σὰν πῆρε τοῦ καδὴ τὸ γράμμα, τραβοῦσε τὰ γένεια τ' ἀπ' τὸν καῦμό τ' καὶ λέγ' στὸ βασιλόπουλο γλήγορα νὰ πᾶς νὰ τὴν ἀποκεφαλίσῃς, νὰ γεμίσης ἕνα μπουνκάλι ἀπὸ τὸ γαῖμα τς καὶ νὰ μὲ τὸ φέρς.

Ὑστερα ἀπὸ μέρες τὸ βασιλόπουλο ἔφθασε στὸ παλάτ', χτυπάει τὴν πόρτα, ἡ βασιλοκόρ' δὲ μίλαγε ἀπ' τὸ φόβο τς, ποιὸς ξέρ' ποιόνα ἔσται. λε ὁ καδὴς. Μὲ τὰ πολλὰ ἀποκρίνεται, καὶ λέγ' τὸ βασιλόπουλο μὴ φοβάσαι, ἐγὼ εἰμ', ὁ ἀδελφός σου. Ἄνοιξ' ἡ βασιλοπούλα τὴν πόρτα καὶ πέφτ' ἀπάνω τ' καὶ λιγοθυμαίει, σὰ συνέφερε λέγ' τὸ βασιλόπουλο νὰ στολιστῇς καλὰ θὰ πᾶμε νὰ συρριανίσμε.

Πήγαινανε, πήγαινανε, πήγαινανε.

—Ποῦ μὲ πηγαίνς ἀδελφέ, δὲν εἶναι καλὰ κεῖ ποὺ μὲ πηγαίνς.

—Μὲ διέταξε ὁ πατέρας νὰ σὲ κόψω τὸ κεφάλι σ' καὶ νὰ γεμίσω τὸ μπουνκάλι γαῖμα καὶ νὰ τὸ πάγω νὰ τὸ δγῇ.

—Ἀδελφέ μ', δὲ μὲ λυπᾶσαι τέτοια νέα, κόψε τὸ δακτυλάκ' μ' καὶ πάρε τὸ γαῖμα καὶ πᾶν' το στὸν πατέρα, ἄφσε με κι' ἄς μὲ φᾶνε τὰ θερία.

Τὴν ἀφίν' μέσα στ' ἄγρια βουνὰ καὶ φύγ'. Τὸ βασιλοκόριτσο κλαίγει καὶ μοιρολογάει, πάγ' πάγ', νύκτωσε τὰ βασιλικά φορέματα πάνω στὰ κλαδιὰ ἔγιναν κομμάτια, βρίσκει μιὰ σπηλιὰ καὶ χώνεται. Ὅλὴ τὴ νύχτα δὲν ἔκλεισε μάτ' κ' ἔτρεμε ἀπ' τὸ φόβο τ', ἔκλαιγε καὶ θρηνοῦσε.

Ἐνα βασιλόπουλο βγῆκε νὰ κυνηγήσ' περυνώντας ἀπ' τὴ σπηλιὰ τὸ λαγωνικό τ' μῆκε μέσα καὶ γαύγιζε. Ἐβγαίνει πήγαινε κοντὰ στὸ βασιλόπουλο, ἔμπαινε πάλε καὶ γύριζε, τὸ βασιλόπουλο μπαίν' μέσα καὶ βλέπ' ἕνα ὁμορφο κορίτσ' τρομαγμένο νὰ κάθεται στὸ βάθος.

Ἄμα τὸ εἶδε τὸ βασιλόπουλο τὸ ντυλίζ' μὲ τὸ ροῦχο τ', τὸ ἀνεβάζ' πάνω στ' ἄλογο καὶ τὸ πάγ' στὸ παλάτ'.

Ἡ βασίλισσα σὰν τὸ εἶδε διέταξε ν' ἀνάψνε τὸ λουτρό νὰ τὸ λούσνε, νὰ τὸ βάλνε καλὰ ροῦχα καὶ νὰ τὸ δόσνε νὰ φάγ', ὕστερα τὸ ρώτσε πὼς

Θ ρ α κ ι κ ἂ Ι Σ Τ'.

βρέθηκε μέσα στη σπηλιά. Τὸ βασιλοκόριτσο εἶπ' ὅλη τὴν ἱστορία τ' ἀπ' τὴν ἀρχὴ ὡς τὸ τέλος, τὸ βασιλόπουλο τὸ πῆρε γυναῖκα τ' κι' ἔκαμαν τρία ἀγόρια ποὺ ἔλαμπαν σὰν τὸν ἥλιο.

Μιά μέρα τὸ βασιλόπουλο ρωτᾷ τὴ γυναῖκά τ', τί ἔχ' κι' ἀναστενάξ'

—'Αποθύμσα νὰ δγῶ τὸν πατέρα μ' καὶ τὸν ἀδελφό μ'.

—Καὶ δὲν τὸ λές;

—'Ετοιμάς' νὰ πᾶς, νὰ πᾶς καὶ τὰ παιδιά, ὕστερα θά'λθω καὶ γώ.

Τὴν δίνι στρατὸ νὰ τὴ φυλάξνε, τροφὴ νὰ τρῶνε ὡς ποὺ νὰ πᾶνε, σαράντα παλληκάρια ἀσπροφορεμένα, δοῦλες μέσα στὶς καρότσες καὶ σὲ μιὰ ὠραία ἀψηλὴ καρότσα ἔχει τὴ γυναῖκα τ' μὲ τὰ παιδιά καὶ τοὺς ξεπροβοδιζ'. Ἀμαξὰς ἦτανε ἓνας μαῦρος μπιστεμένος τοῦ βασιλόπουλου. Νυχτώθηκαν. Σ' ἓνα μέρος, σταμάτσαν οἱ καρότσες, ἡ γυναῖκα τοῦ βασιλόπουλου ταῖσε τὰ παιδιά καὶ τὰ κοίμισε. Ὅταν ὅλοι κοιμήθηκαν πᾶγ' ὁ μαῦρος καὶ λέγ' τῇ βασιλοκόρ', ἐγὼ ἀπόψε θὰ κοιμηθῶ μαζί σ'. Ἡ βασιλοκόρ' δὲ τὸ δέχθηκε καὶ γὰρ νὰ τὴ φοβερὶς' ἔσφαξε μπρὸς στὰ μάτια τς καὶ τὰ τρία τὰ παιδιά. Ὁ μαῦρος τὴ βίαζε κι' αὐτὴ τὸν λέγ', στάσ' νὰ πάγω ἔξω νὰ κάνω τὸ πρὸς νερό μ' καὶ νὰ ἔλθω. Τὴν ἔδεσε μ' ἓνα σχοινὶ γιὰ νὰ μὴ φύγ'. Βγαίν' ἔξω ἡ βασιλοκόρ', δὲν τὸ σχοινὶ σὲ μιὰ πέτρα καὶ φεύγει. Τρέχ', τρέχ', βλέπ' στὸ βουνὸ μιὰ φωτιά, ἐκεῖ ἦτανε ἓνα τσομπάνς, λέγ' τὸν τσομπάνι σὲ περικαλῶ πάρε τὴ δική μ' φορεσιά καὶ δόμει τὴ δική σ', ντύλιξε τὸ κεφάλ' τς μὲ τὴ σερόβατα ὅπως τὴ ντυλίζνε οἱ τσομπάνηδες καὶ τὸν εἶπε τώρα ἐγὼ νὰ φυλάγω τὰ πρόβατά σ'.

Ν' ἀφίσουμε τὸ βασιλοκόριτσο στὸ τσομπάνι καὶ νὰ πᾶμε στὸ μαῦρο. Ὁ μαῦρος πέρν' τ' ἀμαξία καὶ γυρίζ' πίσω καὶ λέγ' στὸ βασιλόπουλο, ἡ γυναῖκά σ', ἔσφαξε καὶ τὰ τρία τὰ παιδιά, νὰ καὶ τὸ μαχαῖρι μὲ τὰ γαίματα κ' ὕστερα ἔγινε ἄφαντ' πὸ μέσα τ' ἀμαξί, ἦτανε νεράϊδα.

Τὸ βασιλόπουλο τράβηξε τὰ μαλλιά τ' ἀπ' τὸν καθμὸ καὶ τὴν πίκρα τῶν παιδιῶν τ' καὶ τῆς γυναῖκας τ', κι' ἀποφάσισε νὰ πᾶγ' στὸν βασιλέα τὸν πατέρα τς.

Ὁ τσομπάνς τὸ τσομπανάκι, ποὺ ἦτανε τὸ βασιλοκόριτσο, τὸ ἀγαποῦσε καὶ τὸ εἶχε σὰν παιδί τ', αὐτὸ ἄρμεγε τὰ πρόβατα καὶ ξεστὸ ἀκόμα τὸ γάλα τὸ πηγᾶνε σὶὸ παλάτ'.

Μιά μέρα ὁ βασιλεὺς περιὼντας ἀπὸ κεῖ πῶρσκαν τὰ πρόβατα ἄκουσε τὸ τσομπανόπλο νὰ τραγουδῇ τραγούδια ποὺ ἔλεγε τὴν κόρη τ' σὰν ἦτανε μικρή, ράγισε ἡ καρδιά τ', τὰ μάτια τ' βούρκωσαν, ἀπὸ κείνι τὴ μέρα περνοῦσε ἀπὸ τὰ πρόβατα κι' ἄκουε τὸ τραγούδ' τοῦ τσομπανόπλου ποῦτανε ὅλο παράπονο κ' οἱ πέτρες ἀκόμα ἔκλαιγαν, θυμούντανε τὴ κόρη τ' κ' ἔσφιγγε ἡ καρδιά τ'.

Ὑστερα ἀπὸ μέρες ἔφθασε καὶ τὸ βασιλόπουλο στὸ παλάτ' τοῦ πεθεροῦ τ' μὲ ἀκολουθία κι' ὁ μαῦρος μαζί. Τὸ βράδυ θὰ γίνονταν μεγά-

λο τραπέζι' ἦτανε ὅλι οἱ ἄρχοντοι κ' ὁ καθὴς, ὁ ντερβίς, ἡ γρηά, οἱ κόρες τοῦ καθὴ κι' ἄλλοι πολλοὶ κι' ὁ βασιλέας φώναξε καὶ τὸν τσομπάν' μὲ τὸ τσομπανόπλο. Ἀφοῦ ἔφαγαν ὅλοι, ὁ βασιλὲς στὰ ὕστερνά λέγ', ποιὸς ξέρ' νὰ μᾶς πῇ ἓνα παραμῦθ'.

Τὸ τσομπανόπλο λέγει, ἐγὼ βασιλέα μ' πολύχρονη, μόνε σὲ παρακαλῶ νὰ κλείσνε οἱ πόρτες καὶ νὰ μὴ βγῇ κανεὶς ἔξω.

Ὁ βασιλὲς πρόσταξε νὰ κλεισθοῦνε καλὰ οἱ πόρτες καὶ τότες ἀρχίζ' τὸ τσομπανόπλο. Μιὰ φορὰ κ' ἓνα καιρὸ ἦτανε ἓνας βασιλὲς κ' εἶχε μιὰ κόρ' κ' ἓνα γιό, τὸν ἤλθε μήνυμα νὰ πάγ' στὸν πόλεμο καὶ σκέπτονταν σὲ ποιόνα ν' ἀφίς' τῇ κόρ' τ', νὰ τὴν ἀφίσω λέγ' στὸν καθὴ, αὐτὸς θὰ εἶναι μπιστεμένος καὶ τ' ἀφίνῃ καὶ φεύγ' γιὰ τὸν ὀχθρό.

Πέρασε ἓνας ντερβίς ἀπ' τοῦ καθὴ τὸ σπίτι, τοῦ βασιλὲς τὰ δάκρυα πέφτανε ποταμός. "Εἰλα τσομπανάκ' μ', πιὸ κοντὰ καὶ τὸ τσομπανάκ' λέγ', ὁ ντερβίς στοχάσθηκε τὸ κορίτσο τοῦ βασιλὲς κι' ἀπ' τὴν ἔμορφιά τ' ἔχασε τὸ νοῦ τ'. Ὁ καθὴς λέγ', βασιλέα μ', νὰ πᾶ νὰ κάνω τὸ ναμάζ' 1).

—Κάθσε ν' ἀκούσς τὸ παραμῦθ' κ' ὕστερα τὸ ναμάζ'. Ὁ ντερβίς ἔδωσε τὸν καθὴ πολλὰς παράδες κι' αὐτὸς ἔστειλε τὸ βασιλοκόριτσο στὸ λουτρό μὲ τίς κόρες του καὶ τὴ γρηά γιὰ νὰ τὸ χαλάσ'. Ὁ ντερβίς λέγ', μεγαλειότατε, ἔχω νὰ κάνω ναμάζ'.

—Στάσου νὰ τελειώσ' τὸ παραμῦθ' κ' ὕστερα τὸ ναμάζ'.

Ἡ γρηά, οὐ γιέ μ', μ' ἔπιασε πόνος.

Ὁ βασιλὲς, ποὺ ἄκουγε τῆς κόρης τ' ἰά βάσανα, ἔκλαιγε. Λέγ' τὸ τσομπανάκ', ἡ γρηά, κλείν' τὸ βασιλοκόριτσο μέσα. Ἡ βασιλοκόρ' δὲ σάστισε, εἶπε στὸ ντερβίς' νὰ λουσθοῦμε, κάμν' στὴ γοῦρνα μιὰ πηκτὴ σαπουνάδα καὶ τὸν λέγ' σκύψε νὰ σὲ λούσω.

Ὁ ντερβίσης ποὺ τ' ἄκουγε λιγοθύμαε.

Σκύβ' ὁ ντερβίς νὰ τόνε λούσ', τὸν βάζ' τὴν πηκτὴ σαπουνάδα στὰ μάτια τ', σπᾶνι πᾶνω στὸ κεφάλι τ' τὸ μπουκάλλι μὲ τὰ μυρωδικὰ καὶ τὸν αἵματοκυλάει καὶ σπασοχολιασμένη τρέχ' στὸ παλάτ' καὶ διπλοκλειδώνεται.

Ὁ καθὴς ποὺ δὲ φοβήθηκε τὸν Θεό, κόμν' ἓνα γράμμα καὶ τὸ στέλνει στὸ βασιλέ, πὼς ἡ κόρ' τ' πῆρε κακὸ δρόμο.

—Βασιλέ μ', λέγ' ὁ καθὴς, νὰ πάγω στὸ τζαμί. Ὁ βασιλὲς οὔτε τὸν ἄκσε.

—Ὑστερα τσομπανόπλο μ'.

—Βασιλέα μ', ὅταν ὁ πατέρας τς ὁ βασιλὲς πῆρε τὸ γράμμα τοῦ καθὴ, ἀπ' τὸν καῦμό τ' ἔκλαιγε καὶ τραβοῦσε τὰ γένεια τ', λέγει στὸ βασιλόπλο τὸ γιό τ', γλήγορα νὰ πᾶς νὰ τὴν ἀποκεφαλίσς, νὰ γεμίςς ἓνα μπουκάλλι ἀπὸ τὸ γαῖμα τς καὶ νὰ μὲ τὸ φέρςς.

1) Α. Τ. Προσευχή.

Τὸ βασιλόπουλο ἀπὸ μέρες δρόμο ἔφθασε στὸ παλάτ', χτυπάει τὴν πόρτα, ἡ βασιλοκόρ' δὲ μίλαγε ἀπ' τὸ φόβο τς, μὲ τὰ πολλὰ κρὶν' καὶ τὸ βασιλόπουλο τῇ λέγ', μὴ φοβᾶσαι, γὼ εἰμ' ὁ ἀδελφός σ'. Ἄνοιξε τὴν πόρτα ἡ βασιλοπούλα, πέφτ' καὶ λιγοθυμᾷε στὴν ἀγκαλιὰ τοῦ ἀδελφοῦ τς.

Σὰ συνέφερε, τὴν λέγ', νὰ στολιστῇς καλὰ καὶ νὰ πᾶμε νὰ συργανίσμε.

Πήγαινανε, πήγαινανε, πήγαινανε.

—Ποὺ μὲ παγαίνς ἀδελφέ; Δὲν εἶναι καλὰ κεῖ ποὺ μὲ παγαίνς.

—Μὲ πρόσταξες ὁ πατέρας νὰ σὲ κόψω τὸ κεφάλι σ', νὰ γεμίσω τὸ μπουκάλι γαῖμα καὶ νὰ τὸ πάγω νὰ τὸ δγῇ.

—Ἀδελφέ μ', λέγ' ἡ βασιλοπούλα, δὲ μὲ λυπᾶσαι τέτοια νέα, κόψε τὸ δαχτυλάκ' μ' καὶ πάρε τὸ γαῖμα καὶ πᾶν' το στὸν πατέρα μας, κι' ἄς μὲ φᾶνε τὰ θηρία.

Τὴν ἀφίνι μέσα στὰ ἄγρια βουνὰ καὶ φεύγει. Ἡ βασιλοπούλα κλαίγ' καὶ μοιρολογεῖ, πᾶγ', πᾶγ', νύκτωσε, τὰ βασιλικά φορέματα ἔγιναν κομμάτια πᾶν' στὰ κλαδιά, ἀπ' τὰ πολλὰ βοῖσκει μιὰ σπηλιά, ὅλη νύχτα δὲν ἔκλεισε μάτ' κ' ἔτρεμε ἀπ' τὸ φόβο, ὅλο ἔκλαιγε καὶ θρηνοῦσε.

Ἐνα βασιλόπουλο βγῆκε νὰ κυνηγήσ' περνώντας ἀπ' τὴ σπηλιά, τὸ λαγωνικό τ' μπῆκε μέσα κι' ἀρχινεψε νὰ γανγίξ', ἔβγαινε, πήγαινε κοντὰ στὸ βασιλόπουλο, πήγαινε στὴ σπηλιά καὶ πάλε γύριζε. Τὸ βασιλόπουλο μπαίν' μέσα καὶ βλέπ' σὲ μιὰ ἀκοή ἕνα κορίτσ' φοβισμένο νὰ κοιμᾶται στὸ βάθος, τὸ ντυλίξ' μὲ τὸ ροῦχό τ' καὶ τ' ἀνεβάξ' πᾶνω στ' ἄλογο καὶ τὸ πᾶγ' στὸ παλάτ'.

Ἡ βασίλισσα, σὰν τὸ εἶδε πρόσταξες νὰ ἀνάψῃ τὸ λουτρό, νὰ τὸ λοῦσῃ, νὰ τὸ φορέσῃ καλὰ ροῦχα καὶ νὰ τὸ βάλῃ νὰ φάγ', ὕστερα τὸ ρώσῃ, πῶς βρέθηκε μέσα στὴ σπηλιά. Τὸ κορίτσ' εἶπ' ὅλη τὴν ἱστορία τ' ἀπ' τὴν ἀρχὴ ὡς τὸ τέλος.

Τὸ βασιλόπουλο πῆρε γυναῖκα τ' τὴ βασιλοπούλα κ' ἔκαμαν τρεῖς ἀγόρια ποῦ ἔλαμπαν σὰν τὸν ἥλιο.

Μιὰ μέρα τὸ βασιλόπουλο ρωτᾷε τὴ γυναῖκά τ', τί ἔχ' κι' ἀναστενάξ'.

—Ἀποθύμσα νὰ δγιῶ τὸν πατέρα μ' καὶ τὸν ἀδελφό μ'.

—Αὐτὸ εἶναι;

—Ἐτοιμάς' νὰ πᾶς, πάρε καὶ τὰ παιδιά κι' ἀργότερα θ' ἄλθω καὶ γώ. Τὴν δὶν' στρατὸ νὰ τὴ φυλάξῃ, τροφὴ νὰ τρᾶνε ὡς ποὺ νὰ πᾶνε, σαράντα παλληκάρια ἀσπροφορεμένα, δοῦλες μέσα στὶς καρότσες, καὶ σὲ μιὰ ὠραία ἀψηλὴ καρότσα βάζ' τὴ γυναῖκά τ' μὲ τὰ παιδιά καὶ τοὺς ξεπροβοδιζ', ἅμαξ' ἦτανε ἕνας μαῦρος μπιστεμένος τοῦ βασιλόπουλου.

Νυχτώθηκαν σ' ἕνα μέρος, σταμάτσανε οἱ καρότσες, ἡ γυναῖκα τοῦ

bandonando talora la patria sua la vita sua.
Olan di ungheriani, adf o gauri nai di in ba-
ondomp' ipi anfige da ungheriti nafu'. H bandomp'
di li dixtur nai pa ca in publico iugate parot
ola gahat nai la spala taula, i' d'v'ly, eiv
uati, o gauri la b'ase ni aili loka d'p' d'la' va
apre ifu ra nate li d'v'ly nai r'altu. Tui i'
d'v'ly i'na oxu' p'la ca g'p'p'. O gauri d'v'ly
ni d'v'ly la d'v'ly. B'v'ly i'na B'v'ly
d'v'ly i'na d'v'ly nai p'p'. i'na i'na i'
p'p' b'v'ly d'v'ly i'na d'v'ly, d'v'ly d'v'ly
d'v'ly. Tui i'na d'v'ly d'v'ly, d'v'ly B'v'ly
d'v'ly d'v'ly, nai i'na d'v'ly d'v'ly i'na d'v'ly
i'na d'v'ly nai i'na d'v'ly. Tui i'na d'v'ly, d'v'ly
d'v'ly, i'na d'v'ly i'na d'v'ly d'v'ly i'na d'v'ly
i'na d'v'ly nai i'na d'v'ly d'v'ly i'na d'v'ly
i'na.

O bandier uaita di la bandiera d'v'ly d'v'ly
i'na d'v'ly d'v'ly, i'na d'v'ly d'v'ly d'v'ly d'v'ly
na d'v'ly i'na d'v'ly nai d'v'ly d'v'ly d'v'ly
d'v'ly, d'v'ly i'na d'v'ly d'v'ly d'v'ly d'v'ly
i'na d'v'ly. O bandier d'v'ly d'v'ly nai i'na
d'v'ly d'v'ly i'na d'v'ly i'na d'v'ly d'v'ly d'v'ly
i'na d'v'ly d'v'ly d'v'ly d'v'ly, i'na d'v'ly d'v'ly
i'na d'v'ly d'v'ly d'v'ly d'v'ly d'v'ly d'v'ly
na d'v'ly, i'na d'v'ly, i'na d'v'ly i'na d'v'ly d'v'ly

bandiera

31. Ἡ μητρονιά βασίλισσα.

Ἡράκλεια.

u. 176-177.

Ἄρχῃ τοῦ παραμυθιοῦ καλὴ σπέρα σας. Μιά φορά κ' ἔνα καιρὸ ἦτανε μιὰ βασιλοπούλα καὶ παντρεύθηκε ἓνα βασιλέα, σ' ἓνα χρόνῳ γέννησε ἓνα κοριτσάκ' καὶ πέθανε στὴ γέννα, τὸ κοριτσάκ' μεγάλωνε καὶ τὸ ἀγαποῦσε πολὺ ὁ βασιλέας γιατί ἔμοιαζε πολὺ τῇ μάμνῃ τ' ποῦ ἦτανε ποτὲ ὁμορφ. Ὅταν ἡ βασιλοπούλα ἔγινε πέντε χρονῶ ὁ βασιλέας ἔβλεπε παντρεύτηκε κ' ἡ μητέρα, ποὺ ἔβλεπε ποῦ τὸ ἀγαποῦσε πολὺ ὁ ἄντρας τῆς βουλήθηκε νὰ τὸ σκοτώσ'.

Ὁ βασιλέας ἔδελσε νὰ κάμ᾽ περιοδεία στὸ βασιλείο τ᾽ και παράγγειλε τὴ βασίλισσα νὰ προσέχ᾽ καλὰ τὴ βασιλοπούλα. Μόλις ἔφθνε ὁ βασιλέας, ἡ βασίλισσα φωνάζ᾽ ἕνα πιστὸ δοῦλο καὶ τὸν δίνει τὴ βασιλοπούλα νὰ πᾶγ᾽ νὰ τὴ σκοτώσ᾽ και νὰ φέρ᾽ τὰ σπλάχνα τς. Ὁ δοῦλος λυπήθηκε τὴ βασιλοπούλα καὶ τὴν ἄφνε σ᾽ ἕνα χωριό, ἔσφαξε ἕνα κοριτσάκ᾽ πῆρε τὰ σπλάχνα τ᾽ και τὰ πῆγε ζεστά στὴ βασίλισσα.

Πέρασαν χρόνια καὶ μιὰ μέγισσα εἶδε τὴν μοῖρα τς καὶ μαζὺ μ' ἄλλα τὴν εἶπε πὼς ἔνα πολὺ δύσφορο χορίτ'· πού τ'ᾶχι γιὰ πεθομμένο ζεῖ καὶ βασιλεύει. Σὰν τ' ἄκουε ἡ βασίλισσα ντύνεται σὰ γρηά, πῆρε κορδέλλες φαρμακεμένες καὶ πῆγε στὸ χωριὸ που ἤτανε ἡ βασιλοπούλα καὶ τίς πουλοῦσε, φώναξε, καλὲς κορδέλλες γιὰ τὰ χορίτσια.

Ἡ βασιλοπούλα πού ἄφ’ ὁ δοῦλος μέσα στο χωριό χτύπησε τὴν πόρτα ἐνοῦ σπιτιοῦ, κεῖ κάθονταν πολλὰ ἀδελφία καὶ δὲν εἶχαν ἀδελφή, τὴν καλοδέχθηκαν καὶ τὴν ἔκαμαν ἀδελφή τους· σὰν ἄκσε ἡ βασιλοπούλα πού φώναζαν ἔξω πὸ τὸ σπίτι, καλὲς κορδέλλες γιὰ τὰ κορίτσια, βγῆκε στο παράθυρο καὶ πέρνει μιὰ κορδέλλα καὶ τὴν βάζ’ στὰ μαλλιά. Τὸ βράδυ σὰν γύρσαν τ’ ἀδελφία καὶ τὴν ἤϋσαν πεθαμμένι θορήνησαν, σὰν εἶδαν τὴν κορδέλλα στο κεφάλι τὴν ἔβγαλαν καὶ ζωντάνεψε κ’ εἶχαν χαρὲς μεγάλες.

Ὁ δοῦλος ἀρρώστησε βαρεῖα καὶ θὰ νὰ πεθάνῃ καὶ φώναξε τὸν βασιλέα καὶ ἡκολογήθηκε τὸ ἥμαρτον γιὰ τὴ βασιλοπούλα καὶ τὸν εἶπε σὲ ποῖο χωριὸ τὴν ἄφσε. Ὁ βασιλεὺς καταλλικνεύει τ' ἄλογο καὶ ἀγ' ἴσια στὸ χωριὸ καὶ χτυπᾷ τὴν πόρτα, τὸν ἀνοίξε ἡ κόρη τ', ἦταν ἴδια ἡ μητέρα τς, τὴν ἀγκάλιασε κ' ἔκλαιγε ἀπ' τὴ χαρὰ τ'. Εὐχαρίστησε τ' ἀδελφία ποὺ εἶχανε τὴ βασιλοπούλα σὺν ἀδελφίῃ, ποὺ τὴν φρόντιζαν γιὰ ὅλα καὶ τὴν ἀγαπούσαν, καὶ χάρισε πολλὰ χωριά καὶ φλουριά, πῆρε τὴ βασιλοπούλα στὸ παλάτι καὶ τὴν βασιλίσσα ἔδωσε διὰ τὰ¹⁾ καὶ τὴν ἔδωσαν σὲ δυὸ ἄλογα καὶ τὴν ἐσχίσαν.

1) Διαταγή.

την εξαγωγή.

Αποχρησθέντες ο βασιλευς κ.
 πρὸς τὴν βασιλεύσαντα ἦλθε βασι-
 λεύς καὶ βασιλεύσα καὶ ἐκείνη καὶ ἐκεί-
 ης.

ἔβαλε στήν κάμαρά τ'. Ἀπὸ κείνη τὴ μέρα τὸ βασιλόπουλο ἦτανε συλλογισμένο, οὔτε ἔτρωγε, οὔτε ἔπινε, οὔτε ἔφεινε πὸ πλάγι τς' ἢ μητέρα τ' τὸ ἔβλεπε νὰ λυώνι στὸ ποδάρι, νὰ μὴ βγαίνει ἔξω πὸ τὴν κάμαρά τ', νὰ μὴ τρώγ', νὰ μὴ πηγαίνει στὸ κυνίγ' καὶ στεναχωροῦντανε. Μιὰ μέρα μπαίνει μέσα, βλέπ' νὰ κοιμᾶται βαθειὰ μιὰ κοπέλλα ποὺ ἢ πλάσ' δὲν ἔκαμε ἄλλῃ, τὴ χαϊδεύει, τὴ ψηλαφάει πὸ δῶ, τὴν ψηλαφάει πὸ κεῖ, οὔτε κουνιέται, τὴν ξαναψηλαφάει καὶ σκαλῶνε τὰ διαμαντιένια κουμπιὰ τῆς βασίλισσας στὶς μαγεμένες κάλτσες, τίς βγάζ' γιὰ νὰ τὰ ξεμπερδέψ' κ' ἀρχίζ' νὰ σαλεύ' ἢ κοπέλλα καὶ ξύπνησε. Τὸ βασιλόπουλο δλόχαρο ποὺ ζουντάνεψε ἢ Πεντάμορφη, ἢ βασίλισσα κ' ὁ βασιλεὺς τοὺς πάντρεψαν κ' ἔκαμαν χαρὲς μεγάλες.

Ἡ μητρὺὰ ρώτσε τὸν καθρέφτ' :

*Καθρέφτη, καθρεφτάκι μ',
ποιὰ εἶναι ἑμορφότερη πὸ μένα ;
— Ἡμορφη καὶ καλὴ εἶσαι,
σὰν τὴν Πεντάμορφη δὲν εἶσαι.*

Σὰν τ' ἄκουε τρέχ' ἴσια σιτὴ μάγισσα. Ἡ μάγισσα τὴν εἶπε πάρ' αὐτὰ τὰ χρυσὰ μῆλα, ντύσ' σὰ κατσιβέλα καὶ πᾶνε σιτὴν ἰάδε πολιτεία, κεῖ εἶναι ἢ Πεντάμορφη, τὴν ἔχ' γυναικὰ τ' τὸ βασιλόπουλο. Φώναγε ἔξω πὸ τὸ παλάτ', μῆλα, καλὰ μῆλα, χρυσὰ μῆλα, ἢ προγονὴ σ' θὰ ξεβ' νὰ πάρ', θὰ φάγ' καὶ θὰ κοιμηθεῖ ποὺ ποτὲς δὲ θὰ ξυπνήσ'. Ἐκαμε ὅπως τὴ συμβούλεψε ἢ μάγισσα, γίνεται κατσιβέλα, πέρνει τὰ μῆλα καὶ πάγ' ἔξω πὸ τὸ παλάτ' τῆς Πεντάμορφης καὶ φώναγε, μῆλα, καλὰ μῆλα, χρυσὰ μῆλα. Ξεβαίν' ἢ Πεντάμορφη καὶ τὴ φωνάζ' καὶ πέρν' ἕνα χρυσὸ μῆλο.

Φύτο κόρη μ' γὰρ δγῆς τί νόστιμο εἶναι. Τὸ τρώγ' καὶ ἀποκοιμίζεται, τὸ βασιλόπουλο κλαίει καὶ δὲν ξεκολνᾷ πὸ πλάγι τς. Πέρασε καιρὸς, τὸ βασιλόπουλο τὴν κούνσε νὰ τὴν βάλῃ ἄλλα ροῖχα, μὲ τὸ κούνημα βγάζ' τὸ μαγεμένο μῆλο καὶ ξυπνάει ἢ Πεντάμορφη.

Ἡ μητρὺὰ ὅλο πῆγαινε στὸν καθρέφτ' καὶ τὸν ρώταγε :

*Καθρέφτη, καθρεφτάκι μ',
ποιὰ εἶναι ἑμορφότερη πὸ μένα ;
— Ἡμορφη εἶσαι καὶ καλὴ εἶσαι,
σὰν τὴν Πεντάμορφη δὲν εἶσαι.*

Δὲν μπόρεσε νὰ τὸ βαστάξ' κ' ἔσκασε πὸ τὸ κακό τς, κ' ἢ Πεντάμορφη μὲ τὸ βασιλόπουλο ἔζησαν καλὰ καὶ μεῖς καλλίτερα.

Ἡράκλεια.

Μιά φορά κ' ένα καιρό ἦτανε δυὸ ἀδελφία πολὺ ἀγαπημένα καὶ πολὺ ὁμορφα, τὸ κορίτσι τὸ ἔλεγαν Πούλια καὶ τ' ἄγρόν' Αὐγερινό, ἡ μητέρα τους, τὴν Πούλια δὲν τὴν ἀγαποῦσε, γιατί ἦτανε μητρεὺς καὶ τὴν καταφρονοῦσε, ἀγαποῦσε τὸν Αὐγερινὸν ποὺ ἦτανε δικὸς τῆς παιδιὰ καὶ μὴ μέρα τὸν εἶπε, τὸ Σάββατο θὰ λούσω τὴν Πούλια καὶ θὰ τὴ σκοτώσω.

‘Ο Αὐγερινὸς τὸ εἶπε στὴν Πούλια ποὺ θὰ τὴ σκότωνε ἡ μητρυιὰ καὶ τὴν πῆρε κ’ ἔφυγε. “Ἐτρεχαν, ἔτρεχε κ’ ἡ μητρυιὰ πὸ πίσω, κουράσθηκ’ ἡ μητρυιὰ καὶ γύρσε, ἐκεῖνα πορπάτσαν πολὺ δρόμο καὶ δῖψασαν· ἦτανε κεῖ κοντὰ μιὰ λακκουβὰ κ’ εἶχε νερὸ, ἦταν καὶ μιὰ πατημασιὰ ἀρνιοῦ, ὁ Αὐγερινὸς δῖψασε κ’ εἶπε στὴν Πούλια, διψῶ, θὰ πιῶ νερὸ, ἡ Πούλια δὲν τὸν ἄφινε· μὴ πίνς Αὐγερινό, ἀπ’ αὐτὸ τὸ νερὸ καὶ θὰ γίνς ἀρνάκ’. Δὲν τὴν ἄκσε κ’ ἐγίνε ἀρνάκ’ κ’ ἔτρεχε πὸ πίσω τς καὶ φώναζε μέε, μέε. Κουράσθηκ’ ἡ Πούλια, βρῆκε ἕνα δέντρο κι’ ἀνέβκε ἐπάνω μὲ τὸ ἀρνάκ’, κοντὰ στὸ δέντρο ἦτανε ἕνα αὐλάκ’, πῆγε τὸ βασιλόπουλο νὰ ποτίς τ’ ἄλογό τ’, τ’ ἄλλογο φοβούντανε καὶ δὲν ἔπινε νερὸ.

Τὸ βασιλόπουλο τὴν εἶδε καὶ τὴν παρακαλεῖ νὰ κατέβῃ, τὴν παρακαλεῖ, δὲ κατέβαινε, τότε πῆγε σὲ μιὰ μάγισσα, κ' ἡ μάγισσα τὸ εἶπε, γὼ θὰ τὴν κατεβάσω. Πῆρε μιὰ σκάφ' ἁλεύρι, ἓνα κόσκινο κ' ἓνα γυροῦνιὰ· καὶ πῆγε κατ' αὐτὸ δέντρο πού ἦταν ἡ Πούλια, ἔβαλε τὸ κόσκινο ἀνάποδα, νὰ κοσκινίσῃ τ' ἁλεύρι· κ' ἡ Πούλια πὸ πᾶνω φώναζε, μὴ τὸ κόσκινο ἀνάποδα, ἡ μάγισσα ἔλεγε, δὲν ἀκούω, κατέβα κατ', εἰμαι κουφή.

Κατόπ' ἡ Πούλια φώναζε, τὸ γουρουνάκ' θὰ σὲ φάγ' τ' ἀλεύρ' σ', ἡ

[illegible]

85a, v. 1

21 April

Espectro:

Spanni

AD-7.15!

1941.

v. 180-181.